

NEUSPEH

Neuspeh

Letnik IXX.

Celovec, petek, 10. april 1964

Štev. 15 (1141)

Spomin je opomin

V dneh, ko se začenja narava prebujati le novemu življenju, se koroški Slovenci še prav posebno spominjamo dogodkov, ki so tragično in krvavo posegli v zgodovino našega ljudstva. Bolj kot katerikoli drugi mesec v letu je april postal mesec spomina, mesec, ki nam leto za letom priključuje v spomin strašne postaje našega križevnega pota, ki smo ga hodili vsa leta nacističnega nasilja do tistega maja v letu 1945, ko se je zrušil režim krivice in zločinov. Seveda: zločini, ki jih je nacizem zagrešil nad našim ljudstvom, se niso dogajali samo v aprilu, vendar pa se jih je prav v tem mesecu zvrstilo več takih, ki nam bodo ostali nepozabni v spominu in nas vedno znova opominjali, da zastavimo vse svoje sile, da se podobni dogodki nikdar več ne bodo mogli ponoviti.

BILO JE NEKEGA DNE V APRILU, nekega dne v letu 1942, ki je bil zunaj dan kot vsake drugi, toda za naše ljudstvo v pravem pomenu besede črni dan: na stotine naših družin so iz spanja prebudila puške in kopita in surova povelja SS-ovcev, ki so se po točno pripravljenem načrtu razkropili po naših vaseh od Šmohora do Pliberka in začeli izganjati zavedne koroške Slovence iz domov in rodne grude. Niso prizanesli 80-letnim starikom niti samo nekaj dni starim otročičkom, povelje se je glasilo: »Proč morate!«, kajti šlo je za uresničitev velikega načrta, kateremu je začetni cilj Hitler sam v svojim ukazom: *Macht mir das Land deutsch!* Nasilna izselitev več sto slovenskih koroških družin je bila le del tega načrta.

BILO JE NEKEGA DNE V APRILU, pisalo se je leto 1943, ko je nacistični kronik Freissler v Celovcu izrekel »v imenu naroda in rajha« smrtno obsodbo nad skupino koroških Slovencev iz Sel, Borovelj in Zelezne Kaple, ki so bili obtoženi, da so »dezertirali in zločinci, ki terorizirajo bojujoče se ljudstvo, ki napadajo in plenijo kmete in zverinsko morijo nemške in rajhu zveste moške ter spodkopavajo mir in red...«, v resnici pa je bil njihov »zločin« v tem, da so obranili zvestobo svojemu narodu. Le nekaj dni pozneje je bilo 13 obsojencev obglavljenih.

BILO JE NEKEGA DNE V APRILU, v letu 1945, le nekaj dni pred vojaškim porazom nacizma. Zavezniške armade so se pripravljale na zadnji odločilni udarec in širom po Evropi so osvobodjeni narodi že začeli celiti strašne rane dolgoletne vojne. Toda v Lobniku nad Zelezno Kaplo so nacisti še enkrat pobesneli v vsem svojem divjaštvu: zverinsko so se zanosili nad Peršmanovo družino, ubili so dvajset njenih članov — od malih otrok do stare matere — njih dom pa požgali, da so v plamenih zgorela tudi trupla nedolžnih žrtev.

BILO JE NEKEGA DNE V APRILU...

Bilo pa je tudi mnogo, premnogo dni v drugih mesecih, vsa tista dolga leta, ko je naše ljudstvo krvavelo, ko je prenašalo neizmerne gorje, ko je doprineslo ogromne žrtve in dokazovalo brezprimerno junštvo. Vse trpljenje ga ni moglo ukloniti, iz vsake žrtve se je rodil nov upor. Koroški Slovenci smo mi izselitve, zaporov in smrtnih obsodb našli v sebi dovolj življenjske sile, da smo šli v boj proti nasilju. V tem boju smo tudi zmagali in si znova priborili pravico do življenja v svobodi in demokraciji. Žrtve, ki smo jih doprinesli, so nam kazale pot borbe za naš obstoj, za naše pravice. In kadar je naše ljudstvo klic nepozabnih junakov razumelo takrat, tako ga razume tudi danes, kajti njihova žrtve nam je in nam bo ostala trajen opomin.

Teh in vseh drugih naših žrtev se spominjamo vsako leto. Toda spomin na te žrtve nam ne budi strasti maščevanja, marveč nas le utrjuje v spoznanju, da na teh žrtvah temelji naš nadaljnji obstoj, kajti zavedamo se, da so tiste pravice, ki so nam zajamčene z zakoni in državno pogodbo, konec konca pridobitev našega boja in naših žrtev.

Obujanje spominov na tista leta pa ima še drug pomen: le če nam bodo ostale doprinešene žrtve v trajnem spominu, se bomo tudi znali pravočasno upreti vsaki novi krivici in se bomo lahko uspešno ubranili nove nevarnosti.

„Nova“ vlada s „starim“ programom

Kakor smo kratko poročali že v zadnji številki našega lista, je zvezni prezident dr. Schürf prejšnji teden zaprisegel novo zvezno vlado pod vodstvom kanclerja dr. Klause, kateri je v parlamentu prebral vladno izjavo. V tej zvezi je izrecno poudaril, da temelji sodelovanje obeh vladnih strank na starem sporazumu, ki sta ga SPÖ in ÖVP sklenili že lani ob nastopu vlade dr. Gorbacha, torej je tudi program nove vlade v bistvu že stari. Isto so naglasili govorniki vseh treh strank v parlamentu, kjer so se zastopniki vseh velikih strank priznali k sodelovanju, medtem ko je FPÖ tudi tokrat potrdila svoj položaj kot opozicijska stranka.

V vladni izjavi je uvodoma govora o

● trajni nevtralnosti Avstrije

na kateri bo tudi v bodoče temeljila vsa njena zunanja politika, vključno državne obrambe, vendar spada med najvažnejše naloge rešitev odnosa do EWG, ki pa mora upoštevati nevtralnost in obveznosti iz državne pogodbe. Do rešitve tega vprašanja ostane Avstrija članica EFTA in bo lojalno izpolnjevala svoje dolžnosti iz tega sporazuma, hkrati pa se prizadeva za nadaljnji razvoj gospodarskega sodelovanja z drugimi državami, v katere gre polovica avstrijskega izvoza.

Med zunanjepolitičnimi vprašanji zavzema važno mesto tudi

● južnotirolski problem

kjer se Avstrija slej ko prej zavzema za regionalno avtonomijo, ki bi zagotovila konstruktivno sožitje obeh narodnosti. Rešitev tega vprašanja hoče doseči Avstrija izključno z miroljubnimi sredstvi. Glede odnosov do ostalih sosednih držav je ugotovljeno, da je politika dobrega sosedstva zabeležila pomembne uspehe: rešitev premoženjskih vprašanj z Romunijo in Bolgarijo, ki se nakazuje tudi s Češkoslovaško in Madžarsko, olajšave v polniškem prometu z nekaterimi sosednimi deželami pa so privedle do razveseljivega izboljšanja političnega ozračja.

Kulturna politika bo tudi v bodoče skrbela za

● nadaljnje izboljšanje šolstva

predvsem na področjih visokošolske in izvenšolske oziroma poklicne izobrazbe, najti pa bo treba tudi trajno rešitev vprašanja radia in televizije. Na področju finančne in proračunske politike je glavna zapoved ohranitev stabilnosti šilinga, gospodarska politika mora skrbeti, da bodo industrijska podjetja lahko tekmovala na evropskem in svetovnem tržišču, kmetijstvo pa se mora že zdaj prilagajati na pogoje EWG.

Zelo obsežna so vprašanja s

● področja socialne politike

kjer bo stanovanjski problem treba rešiti do konca tega leta, sorazmerno z gospodarskim razvojem pa so napovedane razne izboljšave socialnih ureditev, kot n. pr. uvedba dinamične rente, zagotovitev zmogljivosti socialnega zavarovanja in zakonitev bolniškega zavarovanja v kmetijstvu. V pravosodju so predvidene razne zakonske reforme, medtem ko je glede tako imenovane habsburškega vprašanja rečeno, da so različna pravna stališča obeh strank ostala nespremenjena, vendar sta z ozirom na

● zagotovitev notranjega miru

obe stranki odločeni, da ob upoštevanju ustave in pravne države mirnim potom najdejo skupno rešitev tega vprašanja. Zvezna vlada bo skrbela, da medtem zaradi prenapljenega koraka katerekoli strani, predvsem pa zaradi povratka dr. Otta Habsburga, ne pride do politične razprtije in do novega ogroženja sodelovanja.

Zaostritev med Sovjetsko zvezo in Kitajsko

Odnosi med Sovjetsko zvezo in Kitajsko, odnosno med komunističnima partijama obeh držav so bili v zadnjih petih mesecih kljub nenehnim izpadom kitajskih voditeljev v znamenju sovjetskega molka. Zdaj pa je Moskva ta molk prekinila in z vso odločnostjo odgovorila vodstvu KP Kitajske na zadnje napade ter obtožila kitajske voditelje, »da si prizadevajo dezorganizirati vrste mednarodnega komunističnega gibanja in da izsiljujejo marksistično-leninistične partije z grožnjo o razcep«. Moskovska »Pravda« je objavila sedem strani dolgo poročilo sekretarja CK KP Sovjetske zveze Mihaila Suslova in resolucijo CK KP SZ, ki so jo s tem v zvezi sprejeli na plenumu, ter poseben uvodnik, v katerem poudarja, da nadaljnje molčanje KP SZ na kitajske napade »ne le da ne bi prineslo nič dobrega, temveč bi tudi opogumilo kitajske voditelje v hotenju, da dezorganizirajo vrste mednarodnega komunističnega gibanja in oslabijo to gibanje kot poglavitno revolucionarno silo v boju proti imperializmu«.

V tem uvodniku je med drugim rečeno, da so voditelji kitajske KP prekršili vse meje v svojem političnem boju zoper svetovno komunistično gibanje. Ne da bi se ustavljali pred kakršnimikoli sredstvi, igrajo kitajski voditelji hinavsko igro v zvezi s pomembnim vprašanjem o enotnosti svetovnega komunističnega gibanja. Plenum CK KP Sovjetske zveze pa je v svoji resoluciji poudaril, da skuša vodstvo kitajske KP svoje posebne poglede vsiliti vsemu socialističnemu taboru, svetovnemu komunističnemu gibanju in mednarodnim demokratičnim organizacijam.

Sekretar CK KP Sovjetske zveze Mihail Suslov je v svojem obširnem referatu naglasil, da gre za veliko nalogo obrambe marksizma-leninizma pred iznakaženo politiko in dejavnostjo kitajskih voditeljev, ki je zdaj poglavitna nevarnost za enotnost svetovnega ko-

munističnega gibanja. Izrazil pa je prepričanje, da je to gibanje »dovolj močno, da lahko premaga sedanje težave in učvrsti svoje vrste v boju za veliko stvar komunizma«.

Sedanji odgovor Sovjetske zveze Kitajski je vzbudil veliko zanimanje po vsem svetu in so vodilni listi v mnogih državah objavili celotno besedilo resolucije plenuma CK KP SZ ter govora sekretarja Suslova, kakor tudi obširno poročilo o stališču, ki ga je zavzel sovjetski tisk. Posebno v vzhodnih državah so izrazili solidarnost s sovjetskim stališčem ter podprli predlog za sklicanje svetovnega sestanka komunističnih in delavskih partij, na katerem bi potrdili enotnost naprednega gibanja v svetu.

V Zahodni Nemčiji prodira spoznanje da je treba izboljšati odnose z vzhodnimi državami

Ena lastovka še ne pomeni pomladi, vendar pa so nedavne izjave, ki jih je podal zahodnonemški zunanji minister Schröder, lahko prvi znak, da tudi v Zahodni Nemčiji začenja prodirati spoznanje, da bo treba napraviti določene korake v smeri izboljšanja odnosov s Sovjetsko zvezo in drugimi vzhodnoevropskimi državami. Schröder je govoril o vzpostavitvi trgovinskih odnosov med Zahodno Nemčijo in nekaterimi vzhodnimi državami ter poudaril: Zdaj, ko smo sklenili trgovinske sporazume, je zvezna vlada pripravljena na razgovore tudi o intenzivnejši kulturni izmenjavi s tistimi vzhodnoevropskimi državami, ki to želijo.

Do take spremembe v stališču Zahodne Nemčije do vzhodnih držav seveda ni prišlo takoj. V Adenauerjevi dobi se je bomska vlada trmasto zoperstavljala slehernemu takemu poskusu in bi verjetno tudi v bodoče vztrajala pri odklanjanju vsakega izboljšanja odnosov z Vzhodom. Toda v Bonnu že nekaj časa z zaskrbljenostjo opazujejo prizadevanja drugih zahodnih držav, da bi navezale z Vzhodom tesnejše stike. Torej so se zbal, da bi šel razvoj mimo njih. Komaj so čakali, da se umakne Adenauer, in takoj so odkrili zanimanje za vzhodnoevropske države — najprej na gospodarskem področju, zdaj pa tudi v kulturnih vprašanjih, medtem ko se v Bonnu širijo celo vesti, da namerava kancler Erhard obiskati Sovjetsko zvezo.

Vsekakor izgleda, da so v Bonnu spoznali nevarnost in uvideli, da postaja Zahodna Nemčija ob dosedanji politiki čedalje bolj osamljena.

Neuspeh italijanske vlade

v dosedanji politiki do južnih Tirolcev

Predsednik 19-članske parlamentarne komisije, ki je proučevala vprašanje južnih Tirolcev, Paolo Rossi, je v intervjuju za glasilo italijanske socialnodemokratske stranke »Socialismo democratico« podal zanimive izjave o dosedanji politiki italijanske vlade do južnih Tirolcev. Uvodoma je Paolo Rossi odkrito priznal, da je ta politika doživela popoln neuspeh. Ko nato našteva nekatere »večje in manjše napake«, ki jih je italijanska vlada zagrešila v tej svoji politiki, Rossi pravi, da italijanska vlada ni storila nič, da bi pospeševala vključitev južnih Tirolcev v javne službe; da je podpirala fašistično politiko priseljevanja delavcev z juga in da je bila njena politika do nemške manjšine polna protislovij, ozkosrčnosti in neodločnosti, kar je »motilo odnose in pospeševalo separatistično akcijo, ki se je organizirala onstran meje, v Avstriji in Nemčiji«.

Ob koncu pa je Rossi poudaril prepričanje, da bo demokratična Italija mogla rešiti vprašanje Gornjega Poadižja, če bo vodila »odprto, trdno in pošteno politiko«, ker ni moč ignorirati obstoja »300.000 italijanskih državljanov nemškega jezika« in ker jih ni moč nasilno absorbirati ali raznaroditi »po ovinkih«. Ne preostane nič drugega, kot »pametna, trdna in doberhotna politika sprave, ki naj izpodreže tla absurdnim in protizgodovinskim iredentističnim iluzijam«.

Preobrat v Braziliji...

Največja latinskoameriška država — Brazilija — je tako rekoč čez noč spremenila svoje lice: vojaški upor, odstranitev predsednika Goularta in prevzem oblasti po desničarskem generalu Brancu, vse to se je zgodilo v kratkih urah in Brazilija je s položaja neodvisne nevtralne države »spet našla pot nazaj« v skupnost ameriških držav, ki so več ali manj odvisne od milosti Washingtona. Kako »demokratična« je ta rešitev, najbolj zgovorno kaže dejstvo, da je novi režim takoj uvedel široko zasnovano čistko in je že doslej bilo aretiranih več tisoč oseb.

...in novi zapletljaji na Cipru

Ceprov so na Ciper že prispele varnostne sile OZN, je otok slej ko prej prizorišče številnih neredov in tudi krvavih spopadov, ki skoraj vsak dan zahtevajo človeške žrtve. Nove zapletljaje je povzročil zlasti ukrep ciprskega predsednika Makariosa, ki je predsednika turške vlade obvestil, da ciprska vlada razveljavlja sporazum iz leta 1960, po katerem sta imeli Grčija in Turčija pravico, da imata na otoku določeno število svojih čet. Turška vlada je to enostransko odpoved zavrnila z vso odločnostjo.

„Del vsakega Nemca je na zatožni klopi poleg obtoženih esesovcev . . .“

Kot nadaljevanje iz prejšnje številke našega lista prinašamo drugi del članka, v katerem znani ameriški književnik Arthur Miller opisuje svoje vtise s procesa proti nacističnim zločincem v Frankfurtu.

Nekateri proučujejo to že od 1959, ko je prišlo do prve aretacije. Prebrali so milijone besed prič in pozorno proučili fotografije iz taborišč, ki so jih posneli anonimni esesovci in na katerih se vidijo obtoženci v trenutku, ko so odbirali jetnike, obsojene na smrt, od onih, ki jim je bilo začasno prizaneseno. Tožilci hočejo iti do svojega cilja.

Do katerega cilja?

Tožilci so že ljudje srednjih let, dobro poznajo svoje rojake in se povsem zavedajo, da tudi tedaj, ko bi bil slednji esesovec obsojen zaradi svojih zločinov, bi to ne bilo dovolj, da se prepreči ponovno porajanje brutalnega nacizma, ki bi nekoč mogel ponovno postaviti pred svet »nemško vprašanje«. Kajti končna obramba obtoženih je: »Delali smo po ukazih«. Ta obramba izhaja iz slepe pokornosti Nemcem in iz njihovega »spoštovanja zakonov«, brez vsakega razmišljanja.

Tudi danes vsakega poštenega tujca zaskrbljuje to popolno podrejanje Nemcem »predstojniku«. Velikokrat je sodišč med procesom ukazalo policajem, naj iz dvorane odstranijo novinarje. Nedavno je neki novinar vprašal policajce, kaj bi storili, če bi jim bilo ukazano, naj v novinarja, ki bi se ukazu ne pokoril, streljajo? Eden je rekel, da ne bi streljal, zato pa sta ostala dva rekla, da bi ukaz izvršila!

Načelni problem, ki ga tožilstvo v Frankfurtu skuša osvetliti pred Nemčijo, je problem individualne zavesti in odgovornosti za izvajanje nečloveških ukazov. Neki sodnik — ki s tem procesom nima nobene zveze — mi je rekel, da njegov strah sloni prav na zakoreninjenih težnjah Nemcev, da odklanjajo svobodno izbiro in se pokorno prepuščajo ukazom predstojnikov. Po besedah nekega drugega pravdnika je še daleč dan, ko bodo Nemci začeli razpravljati z oblastmi. On meni, da je jedro tega v avtoritarni vlogi, ki jo v nemški družini ima oče. In to je v miniaturni tisto, čemur pravimo avtoriteta države.

V štirih letih je v Auschwitzu služilo okoli 6000 esesovcev. Toda, kot je znano, ni niti eden odklonil izvršitve tega, kar mu je bilo ukazano.

Vse to se mora zdeti nevarno in brezupno. Toda nekateri menijo, da današnja nemška mladina ni več, kot prejšnja, vezana predvsem na stare nemške tradicije. Dežela je preplavaljena s filmi, TV oddajami, odrskimi deli in knjigami iz tujine. Nemci bolj kot kdaj koli potujejo v tujino, tuji turisti pa čedalje pogostejše prihajajo v Nemčijo. Poleg tega dela v deželi nad milijon tujih delavcev. Mladi Nemec je postal mnogo bolj odkrit, kot so bili njegovi starši in ne podcenjuje, kot oni, tujcev in »nenemškega načina življenja«. Še pomembnejše pa je dejstvo, da Nemčije ne obdajajo več kmečke in siromašne dežele. Dvig industrijske moči (hkrati pa tudi vojaške) v vsej Evropi danes veliko bolj otežkoča ekspanzijo s pomočjo sile.

V zvezi s temi dvomi, toda tudi upi, tožilstvo na tem procesu vztraja na tem, da nemški sodniki izrečejo obsodbo, s katero se obsoja esesovstvo v celoti. Doslej ni nihče od obtožencev priznal, da je česarkoli kriv. Nihče od njih ne kaže najmanjšega obžalovanja in vsi so, kot se zdi, med seboj solidarni. Nekateri so prebili v zaporu že precej let in so verjetno brali, kaj je o njihovih zločinih pisal svetovni tisk. In vendar niso spremenili svojega stališča v ocenjevanju preteklosti . . .

Frankfurtski proces proti tem okorelim zločincem ponovno postavlja v ospredje vprašanje, kako se je eden najbolj sposobnih narodov na področju tehnike mogel slepo prepustiti samovolji določenih bitij, ki jih je težko imenovati ljudi? Kajti vtem ko priče polnijo to tiho dvorano in tisk vsega sveta poroča o procesu — nemška industrija še nadalje izdeluje svoje odlične avtomobile, svoje stroje in elektronske naprave, nemška gledališča še nadalje prikazujejo dobra dela, založniki pa tiskajo izredne knjige. In ta otipljivi, konkretni znak civilizacije še bolj zamegljuje odgovor na zagonetko, ki jo za nas opazovalce predstavljajo ti brezizrazni obrazi obtožencev. Kako se je moglo v tako civilizirani državi kaj takega zgoditi? Kako se je le moglo zgoditi?

Kaj se krije v nemški duši? Spoštovanje zakona ali konformizem in slepa pokorščina? Gotovo eno in drugo. Če bi nemška policija danes po naključju aretirala tolpo 22 razbojnikov, ki so mučili in ubijali zaradi denarja ali v zabavo — bi vsa Nemčija dvignila glas protesta in terjala pravico. In zakaj ta ista Nemčija zaskrbljeno molči — da ne rečem, se jezi — v zvezi s tem procesom v Frankfurtu? Zato, ker so obtoženci delali na ukaz državnih oblasti?

Od nemškega ljudstva se zahteva, da se končno upre tradicionalni konceptiji avtorit-

Manifestacija za mir tudi v Avstriji

V mnogih evropskih državah so bile ob nedavnih velikonočnih praznikih velike manifestacije za mir in razorožitev, katerih se je udeležilo na desettisoče ljudi ne glede na politično opredelitev. Združevala jih je ena sama misel: zastaviti vse sile, da bi se končno prenehala oboroževalna tekma in bi človeštvo lahko živel brez strahu pred morebitno atomsko vojno.

Posebno velike manifestacije so bile v Veliki Britaniji, v Zahodni Nemčiji, v Franciji, na Norveškem in v Švici. Samo demonstracije v Londonu se je udeležilo kakih 50.000 ljudi, katerim je govoril laburistični poslanec Foot; v Zahodni Nemčiji in Švici so udeleženci teh manifestacij zahtevali ustanovitve brezatomske cone v srednji Evropi, Norvežani pa so se izrekli za tako področje v severni Evropi, medtem ko so v Franciji nastopili zlasti proti načrtom, po katerih naj bi tudi Zahodna Nemčija dobila atomsko orožje.

V Avstriji je bil »pohod za mir in razorožitev« zadnja nedelja. Začel se je v Korneuburgu na Nižjem Avstrijskem, zaključil pa z velikim zborovanjem v središču Dunaja. Mnogi predstavniki javnega življenja so govorili udeležencem tega pohoda in nešteli transparenti, ki so jih nosili v spremvodu, so izražali željo po miru in sožitju: »Kdor hoče mir, naj se oborožuje za mir, oboroževanje za mir pa pomeni razorožitev« — »Proti atomski bombi na Vzhodu in Zahodu, za brezatomsko cono v srednji Evropi« — »Raje sto let pogajanj kot pa en dan vojne«.

Podobne zahteve so vsebovali tudi nagovori posameznih govornikov, ki so pou-

darjali, da ima človeštvo le takrat bodočnost, če bo svet osvobojen strašne nevarnosti atomske bombe. Zato se morajo ljudje širom po svetu v svo odločnosti izreči proti atomskemu oboroževanju, vedno več ljudi tudi v naši deželi mora spoznati, da je treba vojno pregnati iz sveta. Z zamolčanjem nevarnosti le-ta ne bo premagana, za mir se je treba boriti, kajti sam od sebe ne bo prišel. Nočemo, da bi naš denar, ki ga plačujemo v obliki davkov, porabili za smrt namesto za življenje, zato oblozujemo vlade, ki tratijo ljudski denar za oboroževanje in nam s tem kradejo bodočnost.

Živahna blagovna izmenjava med obmejnimi področji Italije in Jugoslavije

Obmejna trgovina med italijanskim in jugoslovanskim obmejnimi področjem je tudi lani zabeležila lepe uspehe. O tem pričajo podrobni podatki o izmenjavi posameznih vrst blaga, ki jih je objavilo tržaško »Gospodarstvo«, katero je v tej zvezi poudarilo, da ustvarja trgovina med obmejnimi področji priložnost za zaslužek domačih podjetij, kar prispeva k razvoju krajevnega gospodarstva.

V ZAHODNI NEMČIJI:

Milijon tujih delavcev

Iz statističnih podatkov je razvidno, da je bilo v Zahodni Nemčiji leta 1961 okrog 503.000 tujih delavcev, leta 1962 je njihovo število znašalo 750.000 in se je lani dvignilo na 821.000, medtem ko jih letos pričakujejo cel milijon. Kot v ostalih državah, ki se morajo opirati na tujo delovno silo, se tudi v Zahodni Nemčiji tuji delavci zaposlujejo predvsem na tistih področjih, za katera domačini ne kažejo zanimanja. Največ tujih delavcev je zaposlenih v kovinski in gradbeni industriji.

Po narodnosti prevladujejo med tujimi delavci v Zahodni Nemčiji Italijani, katerim sledijo Španci in Grki, nato Holandci, Avstrijci, Jugoslovani, Turki, Francozi, Belgijci in pripadniki raznih drugih držav. Čez dve tretjini teh delavcev je zaposlenih na Westfalskem. V primerjavi s številom vseh zaposlenih znaša odstotek tujih delavcev v Zahodni Nemčiji 4 %, v Franciji 8 %, v Švici pa celo 20 odstotkov.

tete, ki je zastupila vso njeno zgodovino. Kajti nemški gospodinjci iz porote je povsem logično, da danes joče, ko poslušajo zgodbe o strahotah v Auschwitzu, pa čeprav je na stotinekrat, kot milijoni njenih rojakov, v času vojne slišala o istih strahotah in ni niti najmanj javno protestirala proti nacizmu. Iz istega razloga se niso še nikoli v Zahodni Nemčiji spomnili onih častnikov, ki so 1944 skušali umoriti Hitlerja. Kajti ti so storili nekaj, česar si Nemec ne more niti zamisliti: poslušali so svoj moralni impuls, namesto da bi klonili pred avtoriteto.

Zaradi tega se morejo Nemci, ki sledijo tej razpravi, zgražati nad zločini 22 zločincev iz Auschwitza, hkrati pa jih kar paralizira že sama misel, da bi mogli zavzeti svobodno stališče proti njim: en del njih je na zatožni klopi poleg obtoženih esesovcev, kajti ni človeka v tej deželi, ki ne bi slišal besed: »Če bi tega ne storil jaz, bi napravil nekdo drug, zato so moje roke čiste . . .«

POŠIROKEM SVETU

DUNAJ. — V prvih treh letošnjih mesecih so izdala jugoslovanska diplomatska in konzularna predstavništva v Avstriji več kot 32.000 vizumov za Jugoslavijo, kar je za 71 odstotkov več kot v enakem obdobju lanskega leta. Avstrijske potovalne agencije so odkupile tudi za poznejši čas v Jugoslaviji precej več ležišč kot lani in je pričakovati, da bo avstrijski turizem v Jugoslavijo presegel letos vse dosedanje rekorde.

MOSKVA. — Ameriški predsednik Johnson je odgovoril na brzojavko sovjetskega premiera Hruščova, ki je izrazil sožalje ob potresu na Aljaski in ob nesreči, ki je doletela ameriško ljudstvo. Predsednik Johnson se v odgovoru zahvaljuje sovjetskemu premieru za iskrene izraze sožalja.

NEW YORK. — V New Yorku so odprli mednarodno avtomobilsko razstavo, na kateri so ameriški in tuji proizvajalci razstavili več kot 500 modelov. Na razstavi so močno zastopane evropske tovarne.

DUNAJ. — Avstrijski vicekancler dr. Bruno Pittermann je odpotoval na uradni obisk v LR Romunijo. Ta obisk ocenjujejo kot nov prispevek k razvijajočim se odnosom med obema državama. Samo v zadnjih petih letih se je blagovna izmenjava štirikrat povečala in zboljžala so se odnosi tudi na drugih področjih. Lani na primer so povišali diplomatski predstavniki obeh držav na stopnjo veleposlanstev.

HAAGA. — Ob zaključku tridnevnega obiska indonezijskega ministra za zunanje zadeve dr. Subandrija na Nizozemskem je bilo v Haagu objavljeno sporočilo o indonezijsko-nizozemskih razgovorih. Sporočilo navaja, da sta ministra za zunanje zadeve Indonezije in Nizozemske Subandrio in Luns podpisala sporazum o tehničnem sodelovanju. V sporočilu je tudi sklep, da bosta deželi v najkrajšem času izmenjali veleposlanika.

HELSINKI. — Predsednik finske republike Urho Kekkonen bo sredi aprila obiskal Sovjetsko zvezo in bo 17. aprila osebno čestital premieru Hruščovu za 70. rojstni dan.

ALŽIR. — Veliko deževje je povzročilo nove velike poplave na alžirskem področju Ain Sefra. Oblasti so objavile, da je v poplavah izgubilo življenje več ljudi, 550 hiš je popolnoma uničenih, brez strehe pa je ostalo okoli 5000 ljudi. Politični biro Fronte nacionalne osvoboditve je pozval vse alžirsko ljudstvo, naj izpriča nacionalno solidarnost in prisloži na pomoč prizadetim s prispevki v denarju, hrani, obleki in zdravilih.

KAIRO. — Predstavniki švicarskega veleposlanstva v Kairu je izjavil, da so v letu pogajanja o obnovitvi diplomatskih odnosov med Belgijo in ZAR. Švicarsko veleposlanstvo zastopa belgijske interese v ZAR, odkar so bili pretrgani diplomatski stiki med tema državama.

MARIBOR. — V prihodnjih dneh se bo mudila v Mariboru kot gost mestnega sveta Maribor delegacija mestnega sveta iz Greenwiche v Angliji, s katerim vzdržuje mesni svet Maribora prijateljske stike. Britanski gostje si bodo ogledali vrsto delovnih organizacij, šolskih, zdravstvenih in vzgojno varstvenih zavodov ter kulturno zgodovinske znamenitosti mesta. S predstavniki mesta Maribor se bodo pogovarjali tudi o nadaljnji izgradnji mesta ter o njeni urbanistični, komunalni in stanovanjski problematiki.

BEograd. — Predsednik jugoslovanske republike Josip Broz Tito je nedavno sprejel novome-novanega izrednega in opolnomočenega švedskega veleposlanika v Jugoslaviji Agda Roessela, ki mu je predala akreditivna pisma. — Novome-novani veleposlanik ZDA v Jugoslaviji Elbrick je položil na grob neznanega junaka na Avali venec ob navzočnosti šefa protokola DSZZ dr. Sergeja Makijeda, polkovnika JLA Dragoljuba Skondrića in članov veleposlanstva ZDA v Beogradu. Venec na grob neznanega junaka na Avali je položil tudi novome-novani indijski veleposlanik v Jugoslaviji dr. Mani.

MADRAS. — V indijskem kraju Madural se je zgodila huda nesreča. Del dvonadstropne deklishe tole se je porušil, ko so bile učilnice polne. Življenje je izgubilo 40 do 50 učenk in pet učiteljev. Huje in laže ranjenih je nad sto. Sodijo, da je bilo v trenutku nesreče v poslopju 400 ljudi.

WASHINGTON. — Agencija USIA poroča, da je predsednik Johnson sprejel sklep, po katerem bodo ZDA še nadalje držale klavzuro največjih ugodnosti v trgovini s Poljsko in Jugoslavijo. Sklep predsednika ZDA je sporočil Kongresu državni sekretar Dean Rusk.

BEJRUT. — Stalni palestinski zastopnik v Arabski ligi Ahmed el Sukri je povedal, da bo na naslednji konferenci šefov arabskih držav letos avgusta zahteval od afriko-azijskih držav, naj le oborožijo palestinsko vojsko.

ATENE. — Grški parlament je izglasoval za-upnico vladi premiera Papandreu po poldnevni debati o novem vladnem programu.

VARSAVA. — V okolici mesta Jaroslawa, v jugovzhodnem delu Poljske, je prestopila bregove reka San, nakar so nastale poplave tudi v okolici Lublina. Dve manjši reki sta nenadoma narasli in poplavlili okoli 500 hiš v predmestju Lublina in več ulic v središču mesta. Tudi v dolini Visle je bilo več manjših poplav. Najbolj kritičen je bil položaj v lublinskem vojvodstvu, kjer je reka Wieprz narasla na višino, kot je že niso zabeležili celih 40 let.

NEW DELHI. — Indijski premier Nehru je na neuradnem sestanku kongresa parlamentarne stranke izjavil, da utegne biti kašmírski premier šejk Abdullah izpuščen iz zapore. Nehru je dopustil možnost, da bi Abdullah prisel v New Delhi in da bi se setal z njim. Tudi predsednik kašmirske vlade Gulam Muhamed je napovedal, da bodo fejka Abdulaha verjetno izpustili.

BEograd. — V okviru proslave dneva študentov beograjske univerze je od 7. do 12. aprila v Beogradu mednarodni seminar študentov, na katerem študentje iz več dežel in jugoslovanskih univerzitetnih centrov razpravljajo o temi »Sedanja polja mladega rodu«.

DUNAJ. — Dunajska predavateljica ljudskih univerz Appelius in Dostal sta imela v kulturnem središču v »Uraniji« predavanje o Makedoniji. Na predavanju, ki ga je z zanimanjem poslušalo kakih 300 obiskovalcev, je bila posebna pozornost posvečena Skopju, ki sta ga predavateljica obiskala dva dni pred katastrofalnim potresom.

Prosvetna dejavnost

zadovoljevanje potreb in želja po kulturni vzgoji

V zadnji številki našega lista smo poročali o kongresu Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije, na katerem je predsednik Branko Babič govoril o vlogi in nalogah amaterskega prosvetnega dela v današnji družbi. Iz njegovega poročila povzemamo nekaj glavnih misli.

Družbenopolitične, ekonomske in kulturne spremembe, ki jih je prinesel socialistični razvoj, položaj delovnega človeka v socialističnih odnosih, vse to terja jasno idejno in programsko usmeritev dela amaterskih kulturnih organizacij, ki mora pomeniti kvalitativni premik na nova izhodišča in nove pobude, tako v osnovnem konceptu kakor v vsakodnevnem konkretnem delu. Preživele so razne težnje, ki imajo svojo idejno osnovo še v čitalništvu ali v polpretekli dobi zaostrenega razrednega boja. Vztrajati pri neki posebni družbenopolitični in razredni kulturni vlogi, bi danes pomenilo, oklepati se konservativnih pozicij.

Dejavnost amaterskih kulturnih organizacij mora biti predvsem usmerjena v zadovoljevanje potreb in želja ljudi po kulturni vzgoji, izobrazbi, doživljanju kulturnih vrednot in družabnosti. Za to so zlasti primerne klubske oblike. Pojem udeleževanja naj bo čim širši in zgrešena je kategorizacija na aktivne in pasivne člane oziroma udeležence raznih oblik dejavnosti, ki jih razvijajo posamezne organizacije. Kdor intenzivno spremlja neko kulturno dogajanje, je po svoje ravno tako aktiven ali, bolje rečeno, kulturno angažiran kot tisti, ki recimo na odru igra ali poje. Če pa hočemo tako angažiranost doseči oziroma spodbujati in razvijati, moramo upoštevati sodobni civilizacijski napredek in zlasti takšne pridobitve, kot so film, radio, televizija in podobno. Sodobna množična komunikacijska sredstva lahko nudijo ogromne možnosti za razvoj kulturnoprosvetne dejavnosti, če jih bomo pravilno pojmovali ter jih znali vključevati in koristno uporabljati v tem delu. Prav iz nerazumevanja sodobnih potreb in oblik se je rodila misel o krizi amaterizma. V resnici pa gre za krizo določenih slabosti in idejnih ostankov preteklosti, saj amaterizem kot pojem in oblika kulturnega izživeljanja ne more biti v zatonu. Le vsebina in oblika kulturnega izživeljanja sta danes nujno drugačni kot včeraj.

Nihče ne odreja pomena javnih nastopov, kot so dramske predstave, različni koncerti itd., zlasti tam, kamor dejavnost ustreznih polkličnih ustanov ne seže. Vendar pa današnja splošna kulturna raven nedvomno zahteva ostreje kriterije tako glede vsebine kot glede kvalitete izvajanja na teh nastopih. Teorija, da je treba gojiti samo tak amaterizem, ki se manifestira v aktivnih nastopih, je zgrešena in pomeni podobno skrajnost kot teorija, da je nastopajočemu amaterizmu dokončno odklenalo. Edino realno je, da se porajajo raznovrstne organizacijske oblike amaterske dejavnosti, ki so pogojene s potrebami, možnostmi, zrelostjo, hotenjem in željami ljudi.

Odnos do mladine je večkrat zelo ozek in nestrpen. Radi ji očitamo težnjo po zgolj materialnem standardu, toda v družbi, kjer je edini pogoj za večje blagostanje delo, je taka težnja lahko samo pozitivna, saj spodbuja ustvarjalnost. In če jeokus mladine drugačen kot okus starejših generacij, to nikakor ne pomeni, da ni dostopna za resnejše in zlahajnejše stvari. Mladim ljudem moramo z razumevanjem in na široko odpreti vrata v amaterske vrste, če hočemo okrepi in pomladiti njih krveni obtok.

Občni zbor Prešernove družbe:

Knjigo v vsako slovensko hišo!

Na nedavnem občnem zboru Prešernove družbe v Ljubljani, trenutno največje slovenske knjižne družbe, ki redno razpečava med široke plasti ljudstva svoje vsakoletne publikacije, je njen predsednik Boris Zihl govoril o raznih problemih, ki zadevajo dejavnost družbe. Med drugim je dejal, da je Prešernova družba sicer res nadaljevalec tradicije množičnih knjig na Slovenskem, vendar pa njeno delo ne predstavlja kratkoročno nadaljevanja tradicije, marveč poteka ob vseh novih okoliščinah družbenega dogajanja, ki terjajo tudi sebi ustrezno množično knjižno akcijo tako v obliki kakor po vsebini.

„Prešernova družba — je med drugim poudaril njen predsednik — nikoli ni bila namenjena samo mestnemu ali samo vaškemu prebivalstvu, zakaj meje med mestom in podeželjem je na Slovenskem vedno težje opredeliti. Raznosterost kulturnih potreb in interesov, ki jih ima sodobni bralec, vedno manj izvira iz tradicionalne delitve ljudi in zmeraj bolj iz mnogoterosti udeleževanja, ki postaja za sodobnega človeka realno možna. Prešernova družba računa z raz-

noterostjo današnjih potreb in interesov in jih skuša po svojih močeh in možnostih zadovoljevati. Od tod pestrost njene založniške dejavnosti.“

Pri izbiri knjižnih del se je Prešernova družba skušala izogibati lažni ljudskosti in poljudnosti, prav tako pa je odklanjala tudi literarna dela, ki bi s svojim nesmiselnim spakovanjem nad vsem, kar je človeškega v človeku, povzročila odpor med bralci. Vodstvo družbe si je prizadevalo, da bi za svoje zbirke oskrbelo čimveč kvalitetnih del slovenskih piscev, prav tako pa je že od vsega začetka polagalo pažnjo tudi na pomembna dela iz svetovne književnosti. Predvsem pa je Prešernova družba dala pobudo, da bi s skupnimi naporii vseh slovenskih založb in knjižnih družb odkrivali pota in sredstva, s katerimi bi knjigo čimbolj množično približali ljudem.

O teh prizadevanjih je govoril tudi tajnik Tone Fajfar, ki je kot glavno nalogo poudaril napore Prešernove družbe, da bi njene knjige našle pot v vsako slovensko hišo in postopoma dosegle naklado 100.000 izvodov.

KULTURNE DROBTINE

● Graz in Ljubljano že nekaj časa povezujejo tesni kulturni stiki. V okviru te izmenjave bo v času od 15. do 30. aprila gostovala v Ljubljani skupina grškega Foruma, ki bo gost Društva slovenskih književnikov. 45 članov Foruma se bo slovenskemu občinstvu predstavilo z razstavami, literarnimi večeri, koncerti in predavanji, v slovenskem prevodu pa bo izšla antologija del devetih članov te skupine. Izvlečke pestrega sporeda grških umetnikov bo prenašala tudi ljubljanska radio-televizija.

● Komorni godalni orkester Tržaške Glasbene Malice je pred nedavnim gostoval v Dubrovniku in na Reki, kjer je bil deležen izredno prišrnkega sprejema. Ansambel je izvajal dela Brittena, Vivaldija, Mozarta in Bacha ter je za svoje nastope žel navdušeno priznanje številnega občinstva.

● V pariskem „Gledališču narodov“ je za otvoritveno predstavo 11. sezone uprizorilo Jugoslovansko dramsko gledališče delo Dobrice Čosića z naslovom „Odkritje“. Jugoslovanski umetniki so doživeli velik uspeh in so morali po končani predstavi zaradi dolgotrajnega navdušenega ploskanja kar dvajsetkrat dvigniti zavese. Sprejema na čast gostom iz Jugoslavije so se udeležili visoki predstavniki francoske vlade, številni francoski umetniki ter diplomatski zastopniki raznih držav.

● Na nedavnem letnem sestanku odbora evropskega društva kulturnih delavcev v Benetkah je generalni sekretar in univ. prof. Umberto Campagnolo dal pobudo za ustanovitev svetovnega združenja kulturnih delavcev. Evropsko društvo kulturnih delavcev, ki je bilo ustanovljeno leta 1950, združuje nad 1500 članov iz zahodnih in vzhodnih evropskih držav ter je že doslej organiziralo več mednarodnih srečanj o aktualnih vprašanjih in se ves čas prizadevalo za ohranitev miru v svetu in za zblizovanje ljudi.

● V začetku julija bo na Reki kongres jugoslovanskih esperantistov, na katerem bodo razpravljali o položaju in vlogi Zveze esperantistov Jugoslavije v današnji družbi. Kongresa se bodo udeležili tudi predstavniki esperantistov iz številnih drugih evropskih dežel.

● Na sedežu UNESCO — organizacije OZN za prosveto in kulturo — pripravljajo načrt za akcijo proti nepismenosti med odraslimi po vsem svetu. Po ocenah UNESCO je na svetu še vedno 700 milijonov nepismenih odraslih oseb. Za to akcijo nameravajo porabili približno 1900 milijonov frankov.

● Romunija je podpisala z Mongolijo in LR Korejo sporazume o medsebojnem sodelovanju na področju kulture, znanosti, prosvete in radia. Z Mongolijo je sklenila še dogovor o sodelovanju na športnem področju, s Korejo pa na področju tiska. Sporazuma veljata za tekoče in prihodnje leto.

● Prizorišče južnoameriškega filmskega festivala, ki so ga doslej prirejali v Mar del Plate, je letos Buenos Aires. V času od 1. do 11. aprila so se na tej prireditvi zbrale številne države, ki nekaj pomenijo v filmski umetnosti. Prireditelji želijo dati festivalu raven Benetk in Cannesa ter ga tako dvigniti na raven revije najboljših filmskih dosežkov v svetu. V okviru festivala so priredili retrospektivo najboljših dosežkov iz filmske zgodovine ter mednarodno konferenco filmskih kritikov.

Slovenske knjižnice na Tržaškem

Prosvetna društva na Tržaškem imajo bolj ali manj bogate in delujoče knjižnice. V središču mesta je najbogatejša Narodna in študijska knjižnica, ki pa svojih knjig ne izposoja na dom. Poleg te knjižnice deluje še Ljudska knjižnica, ki izposoja svoje knjige na dom vsem Slovincem, ki se vanjo včlanijo.

V teh kratkih besedah — zapisal jih je Marjan Perlot v svojem članku o Ljudski knjižnici v Trstu, objavljenem v „Primorskem dnevniku“ — seveda še ni zajeto vse tisto bogastvo, ki ga imajo tržaški Slovenci samo v svojih knjižnicah. Če si nekoliko pogledamo članek o Ljudski knjižnici, bomo dobili naslednjo sliko: Ljudska knjižnica v Trstu ima zelo veliko in bogato izbiro knjig. Njen knjižni fond šteje nekaj manj kot pet tisoč zvezkov. Knjižnica skrbi, da se stalno dopolnjuje in je vedno založena z najnovejšimi slovenskimi izdajami. Večji del knjig je leposlovne vsebine, nekaj jih je tudi poljudnoznanstvenih. V svoji zbirki ima popolno izdajo slovenskih klasikov in drugih slovenskih avtorjev, poleg tega pa prevode iz svetovne književnosti. Na njenih policah je zelo veliko romanov, potopisov, pesniških zbirk, dramskih del in drugih. Omeniti moramo tudi to, da ima knjižnica popolne letnike Ljubljanskega zvona.

Vsi ti podatki se nanašajo na eno samo knjižnico, ki niti ni največja, kar jih imajo Slovenci na Tržaškem; poleg tega ima vsako prosvetno društvo lastno knjižnico. V primerjavi z vsem tem je stanje knjižnic, ki jih imamo koroški Slovenci, seveda precej skromno.

Kmetovanje v pogojih turizma

Na južnem Koroškem imamo čedalje ugodnejše pogoje, da povežemo našo kmečko dejavnost s turizmom. Iz leta v leto bolj spoznavamo, da se po naših vaseh veča število turistov, ki iščejo pri nas počitka, oddiha in zdravja. Zato je razumljivo, da moramo v času, ko mestni ljudje in ljudje s prostornih industrijskih revirjev, kjer je le malo sonca in skozi vse leto le slab zrak in dušek ropot, silijo v počitnicah ven v prosto naravo, na podeželje in naravi še najbližje vaško življenje, gledati, kako bomo tej težnji kar najbolj zadostili in po kakšni poti bomo prišli s pomočjo turizma do dobrega in tudi vsako leto stanovitnega stranskega zaslužka, ki ga večina naših kmetij zelo potrebuje. To naše stremljenje je toliko bolj potrebno, ker si nam ni več treba delati skrbni, kako bomo turiste v naše kraje privabili. Oni sami silijo le nam in mi bi bili gospodarski nestrpnost in analfabeti, če ne bi skrbeli, da jih na vasi pridržimo, kolikor jih le moremo.

Ob tem spoznanju stopi pred nas problem kombinacije kmetijstva s turizmom. Na splošno rečeno, je neposredna udeležba na turizmu mogoča le kmetu, ki v te namene v polnem času lahko sprost vsaj eno žensko, da bo skrbela za turiste. Par deset turističnih nočitev na leto je vsaki kmetiji le v breme, če hočemo s turizmom kaj zaslužiti, moramo imeti turistične sobe na kmetiji skozi celo leto zasedene, kar pomeni, da moramo tekom poletja priti na par sto nočitev. Iz tega pa že sledi, da pride turizem kot neposredna kmečka stranska dejavnost v poštev le za male in srednje kmete, ki v poletnem času brez težav lahko sprostijo eno žensko, da se bo brigala za postrežbo in udobje turistov.

V veliko primerih je to že mogoče, če svoje kmetovanje oz. kmetijsko proizvodnjo samo malo poenostavimo in jo prilagodimo pogojem turizma.

Če smo se odločili, da se bomo poleg kmetijstva bavili tudi s turizmom in če smo si uredili potrebne tujske sobe, potem je v prvi vrsti potrebno, da odgovorimo na vprašanje: kaj zahteva turist od nas? — Bodimo si na jasnem: turist, ki se je odločil, da bi preživel svoje počitnice na vasi in v kmečki hiši, ne zahteva nobenega velikega komforta in tudi ne elegance. On zahteva od nas red in snago, vodo in sonce ter mir, da se bo oddahnil in odpočil. Če mu bomo v teh pogledih zadostili, potem bo zadovoljen in sre-

čen, postal bo naš prijatelj, posebno še, če mu bomo znali postreči tudi z okusnimi mesnimi izdelki, mlekom, sadjem, jajci in perutnino. Do te trditve prihajam po desetletnih izkušnjah, ki jih imamo s turisti na naši vasi, v Zamanjah nad Zablatskim jezerom.

Ko že govorim o postrežbi turistom s hrano in z jestvinami, bi kar rad razčistil vprašanje, kaj sme kmet turistom nuditi na hrani in kaj jim sme prodati. Na splošno je tako, da kmet in privatnik, ki nimata koncepcije za gostinsko podjetje ali za polni penzion, turistom lahko postreže ta samo z zajtrkom. Drugače pa je stvar, če se turist odloči, da se bo z družino vred hranil, se pravi, da bo užival kosilo in večerjo isto, kar bo dobila postavljeno na mizo družina. V tem primeru ni nobene ovire, da bi turistu ne smeli na kmetiji dati tako imenovanega polnega penziona. Vprašanje je le, v koliko je kmečka gospodinja v stanju, da se bavi tudi s to obliko turizma. S tem pa nočem reči, da naše kmečke gospodnje kuhe ne razumejo. Res je nasprotno in to tudi trdim iz izkušnje na naši vasi. Na splošno turisti naše gospodnje zelo hvalijo, da dobro kuhajo, velikokrat jih v tem pogledu sploh ne morejo dovolj prehlaviti. Problem je le v času in pa v prostoru, ker ni vse eno, če mora

gospodinja vsak dan kuhati za 4 ali pa za 10 oseb.

Sedaj pa nazaj k našim kmečkim turističnim sobam. Tu si moramo biti na jasnem, da bodo turisti zadovoljni le s tisto sobo, v kateri je tekoča voda, po možnosti tudi topla in ne samo mrzla. Tekoča voda v turistični sobi je važnejša kot drago pohištvo in težke gardine. Na te se turisti le malo ozirajo. Ozirajo se le tedaj, če je pohištvo zapraščeno in če so postelje površno postlane. Če pa smo turistom v stanju nuditi še kopalnico, ki po malem itak spada v vsako kmečko hišo, potem smo jih v pogledu na vodo docela zadovoljili in jim ustregli.

Drugo, kar v pogledu na sobo turisti od nas pričakujejo, je redna menjava perila. Ako ostane turist pri hiši samo en teden ali 10 dni, mu posteljino ni treba menjati; teden-sko pa jo moramo menjati, če se pri nas zadrži več kot 10 dni.

Izven turistične sobe, ki odgovarja ravnokar naštetim pogojem, so za kmečki turizem sodobne sanitarne naprave pri kmečki hiši bistvenega pomena. Tu sem štejejo tako čisto in zračno stranišče, ki naj bo po možnosti v hiši, kot pa čistočo v hlevu in na gnojišču. Vsakega človeka odbija poletni smrad in muhe, ki prihajajo z gnojišča na soncu ali pa od gnojnice, ki se cedi od gno-

jišča ali od hleva. Vsakega človeka pa tudi odbija, če mora zaradi zasmrjenega ali onesnaženega stranišča čakati zavetja noči, da se odpravi na travnik ali v sadovnjak opravljati svojo potrebo. To ga odbija enako kot onega, ki pride potem drugi dan za njim kositi travo.

Če bo turistična soba v redu in snažna, če bo ureditev dvorišča na mestu, če bo hrana kvalitetna in okusna, naš odnos do turista pa odkrit in prišrčen, bomo z našim kmečkim turizmom dosegli vedno večje uspehe ali bolje povedano, vedno večje število šilingov dodatnih dohodkov.

Razumljivo pa je, da turistična soba in turistične postelje še ne rešijo vprašanj turizma na kmetih in da z njimi še nismo izčrpali vseh možnosti, ki nam jih ta stranska dejavnost na kmetiji nudi. Mi moramo tudi svoje kmetovanje prilagoditi pogojem turizma. To ni potrebno le zaradi tega, da sprostimo poleti gospodinjjo pri kmečkem delu, da se lahko posveti skrbi za goste v hiši, prilagoditev kmetovanja pogojem turizma je potrebna tudi zaradi tega, ker nam taka prilagoditev nudi celo vrsto možnosti, da pridemo tudi do posrednih dohodkov, ki nam jih turizem čisto naravnost ponuja in vsiljuje.

(Dalje prihodnjic)

O B V E S T I L O

Igralska skupina iz Radiš bo z igro

Počeni prstan

gostovala v nedeljo, dne 19. aprila 1964, ob drugi uri popoldne v Škocijanu v farni dvorani. Vabimo k številni udeležbi!

V a b i l o

Slovensko prosvetno društvo Radiš bo igro

„Počeni prstan“

ponovilo v nedeljo, dne 12. aprila 1964, ob pol treh popoldne v dvorani pri cerkvi. K številni udeležbi vabijo tudi tokrat igralci

Nekaj žalostnih spominov iz temne preteklosti

Vedno znova obujamo v začetku pomladi spomin na naše dragocene žrtve nacističnega nasilja nad našim ljudstvom kot svareč opomin.

Včeraj pred 21. leti je nacistični sodnik Freissler v Celovcu izrekel okrutno obsodbo nad trinajstimi nedolžnimi slovenskimi antifašisti iz Sel, Obirske, Lobnika, Suhe, Zelezne Kaple in Borovelj. Strahotno obsodbo, ki jo je sodnik izrekel v »imenu nemškega ljudstva«, so 29. aprila 1943 brezsrčno uresničili na Dunaju z grozotno smrtjo z obglavljenjem. Imena dragocenih žrtve so vklesana v spomenik na selskem pokopališču kot trajen opomin sedanjemu in bodočim rodovom, da storimo vse, dokler je čas, da se podobni časi ne bodo povrnil nikoli več.

Meseca aprila 1942 so nasilno izselili in pregnali z rodne grude na stotine slovenskih družin na Koroskem, bil je žalosten in bridek dogodek v zgodovini trpečega in preganjanega ljudstva. Aprila 1943 je bil narodni heroj France Pasterk-Lenart smrtno zadet od nacistične krogle. Tik pred polomom nacizma, 25. aprila 1945, so fašistični zločinci storili krvavi pokol nad Peršmanovo družino v Lobniku, kjer so neusmiljeno postrelili 12 družinskih članov od 85 let stare matere do majhnega otroka. Aprila 1944 je padel tudi Lipej Osojnik iz Lobnika.

V tem je naveden le majhen drobec ogromne tragedije dogodkov, ki so se v dobi nacističnega nasilja odigrali na naši izmučeni zemlji, nad slovenskim ljudstvom, ki po svojem mišljenju in svojstvu ni moglo soglašati s krivicami, ki jih je delal sistem nacizma pri nas in med drugimi svobodoljubnimi narodi. Dogodki in junaške žrtve naj bodo posebno v svarilo in v opomin doraščajoči mladini.

Cenjenim naročnikom

Današnji številki smo spet enkrat priložili poštne položnice uprave Slovenskega vestnika, da olajšamo naročnikom plačilo naročnine.

Vsa čast in hvala številnim našim naročnikom, ki naročnino redno in tudi v naprej plačujejo. Žal pa so tudi primeri, da nekateri svojo dolžnost do svojega glasila pri svojih vsakdanjih skrbih le pozabijo in zaostanejo z naročnino. Nikakor ne pravimo, da namenoma, pač pa iz pozabljivosti in ker vsi vemo, kako čas hitro mineva. Tem zamudnikom naj bodo položnice opozorilo in rahel opomin: storite tudi vi svojo dolžnost do svojega lista, ker menda ni treba naglašati, da je izdajanje lista samoumevno združeno z velikimi stroški.

Položnice smo priložili vsem naročnikom, to pomeni v vse izhode današnje številke. Oni, ki imajo naročnino v redu poravnano, naj položnico shranijo za pozneje ali — kar je še boljše — skušajo dobiti novega naročnika, ki lahko s položnico naročnino tudi že nakaže.

Vsi se moramo in hočemo prizadevati, da se bo Slovenski vestnik še bolj razširil po naši zemlji kot obveščevalec in tolmač vseh važnih dogodkov doma in v svetu ter prinašalec mnogo drugega zanimivega, poučnega in vzpodbudnega branja. Hkrati je Slovenski vestnik odločen pobornik za pravice, ki nam pripadajo ter so zapisane v ustavi in členu 7 državne pogodbe. Ne nazadnje se naš list poteguje in prizadeva tudi za prijateljsko, lepo in enakopravno sožitje med obema narodnostima v deželi in za mir v svetu.

Za list in naročnike naj velja: Zvestoba za zvestobol

U p r a v a

Slovenska kmečka zveza med bilčovskimi in pliberškimi kmeti

V zadnjih tednih smo na tem mestu že večkrat poročali o tečajih Slovenske kmečke zveze, ki jih je prirejela po naših vaseh. V prejšnjem tednu sta bili nadaljni dve taki prireditvi. V sredo popoldne so se zbrali naši kmetje v Bilčovsu k pomembnemu posvetovanju o vprašanjih poenostavitve in preusmeritve kmetovanja in o možnostih kombinacije kmetovanja s turizmom na vasi. V petek pa so se udeleženci svoječasne specialnega prasičerejskega tečaja SKZ v Pliberku in drugi kmetovalci podali na pot v farmo Ihan Agrokombinata Emona v Ljubljani, da spoznajo moderno tehnologijo vzreje in pitanja prašičev in da vidijo na lastne oči organizacijo in racionalizacijo proizvodnje pujskov, plemenskih svinj in pitancev na skupnem prostoru v obratu, ki letno zredi 7.000 do 10.000 plemenskih svinj in ki je lani spital 2.700 ton prašičev.

V B i l č o v s u :

Kako bomo kmetovali in gojili turizem

Lep pomladanski dan je bil v sredo minulega tedna. Sonce je lepo sijalo in narava se je kopala v prvi vigradni toploti. Dan, da ni lepšega za vigradno delo na polju in travnikih. Kdo bi šel v tem času na kakšen tečaj ali predavanje? — Sedaj ni več časa za to, bi rekli včasih, in tako pravimo marsikje še danes.

Toda razgledni kmetje bilčovske občine so to pot mislili drugače. Blizu 30 se jih je zbralo pri Miklavžu, da prisluhnejo predavanjem upravnikov kmetijske šole Podravlje ing. Naceta Nachbarja, tajnika SKZ Blaža Singerja in podpredsednika SKZ Mihe Kappa. V diskusiji, ki je bila zelo živahna in v kateri sta poleg drugih predvsem domačina predsednik SKZ Tone Krušič in predsednik Nadzornega odbora SKZ Janko Ogris s svojimi izkušnjami potrdila, izpopolnila in popestrila predavanja, so nato izluščili smer kmetovanja v tem za oko slikovitem kraju, ki ima tudi kmetijsko-gospodarsko gledano zelo raznolike pogoje.

Kmetijstvo tod okoli ima specifične pogoje, ki jih določata prisojna hribovita lega z nadmorsko višino, ki se na zelo ozkem pasu giblje med 440 in 800 m. Spriču tega je bilčovska občina že sama na sebi zelo pripravna za razvoj turizma, gospodarski položaj pa prebivalstvo naravnost sili, da išče doma stranskega zaslužka, ki ga turizem že tako očitno prinaša v druge kraje. Zato imajo sedaj, ko bo po razmeroma dolgem čakanju »razgledna cesta« iz Celovca čez Bilčovs v Vrbo vendarle po malem asfaltirana in ko bo v doglednem času pod Bilčovsom ob Dra-

vi nastal velik jez pred elektrarno na Polani pri Bistrici v Rožu, Bilčovščani vzroka dovolj, da resno razmišljajo, kako bi njihove kmetije s pomočjo turizma prišle do boljše gospodarske moči, sami pa do večjega zaslužka za svoje delo.

O tem so se Bilčovščani temeljito pogovorili. Tečaj je pokazal, da jim ležijo tovrstna razmišljanja zelo pri srcu in da hočejo slediti razvoju, ki ga čas narekuje tudi njihovu kmetijstvu...

Pliberški kmetje za nova pota v prasičereji

Prav tako lepo, kot je bila sredo, je bilo petkovo jutro, ko se je 33 pliberških prasičerejev odpravilo na pot v Ihan. Tudi na njihovih kmetijah je ta dan poljsko delo počivalo na račun želje po izpopolnitvi gospodarskega in strokovnega znanja na področju vzreje in pitanja prašičev. Njihov odziv na povabilo k ekskurziji je potrdil, da zanimanje, ki so ga pokazali na tečaju 7. marca, ni bilo le navidezno, marveč da gledajo potrebo specializacije v svoji prasičereji z zelo resnimi in gospodarskimi očmi, da hočejo priti s tem povezani problematiki do dna. Na tej ekskurziji so namreč sklenili, da bodo v maju napravili nadaljnjo ekskurzijo na Štajersko, potem pa se bodo z vsi resnostjo lotili reševanja svojih problemov.

Ihan je bil za nas Pliberčane nekaj novega — nam je poročal mlad kmet — v prvem momentu nekaj nedojemljivega. Ko smo z novim Mercedesom avtobusnega podjetja Štefan Sienčnik iz Dobrle vasi prispeli pred farmo Ihan z njenimi 37 prasičji hlevi in se — v belih haljah — podali v nje, smo pričeli šele dojemati obseg in pomen te farme za proizvodnjo kvalitetnih izdelkov prašič-

Volitev župana v Bilčovsu

V zadnji številki Slov. vestnika smo že poročali, da deželni volilni oblasti po besedilu volilnega zakona ni dovoljeno poseči v izvedeni občinski postopek in sicer njej podrejeni volilnih oblasti. Naš priziv proti nedostatkem v volilnem postopku v naši občini je bil zaradi tega odklonjen. Po našem

Sv. Lucija

Na Jožefovo je obilno število žalnih goštev sprejelo pokojno Marijo Šloser k večnemu počitku na domačem pokopališču. Pokojna je bila bivša gospodinja na Boštlcovi domačiji. Preminula je v starosti 87 let. Prav zdrava ni bila nikoli, bolehalo je že v mladosti za slabokrvnostjo. Zaradi tega jo je večkrat napadla slabost. Bila pa je zelo odprana in do zadnjih let ni ležala na bolniški postelji ter je dočakala častitljivo starost. Življenje ji ni bilo z rožicami posilano, temveč je bilo čas naporov, žrtve in trpljenja. Zadnja leta je seve morala prebiti v postelji. Pokojna gospodinja je bila 31 let vdova, zapustile so jo tudi oči in je bila slepa deset let. Bila je zelo pametna in odločna žena ter je s svojimi preudarki tudi povsod prodrla in so njene nasvete radi upoštevali.

Otrok ni imela, zato je za naslednika na domačiji izbrala sestrinega sina Jožeta. Teta Marija se je zelo dobro razumela z Jožijem ter se veselila njegovega uspešnega prizadevanja za napredno in sodobno gospodarjenje. Veliko je tudi sama storila pri gospodarstvu in pomagala, dokler je mogla. Žal samo, da v zadnjih letih zaradi oslepljenja ni mogla videti lepega napredka na domačiji. Mnogo je žrtvovala tudi za popravo in lepšanje cerkve. Njena srčna dobrota in izpričana tudi s tem, da je bila 38-krat botra.

Vse svoje življenje je bila zavedna Slovenka kot lep zgled svojcem in okolič. Lepo je bilo, ko so ji svojci ob smrti poklonili vence z zadnjimi pozdravi v domači besedi. Žal, da ni povsod tako, ponekod so se otroci pod močnimi tujimi vplivi odtujili svojim slovenskim staršem ter jim v primeru smrti poklanjajo vence z zadnjimi pozdravi v tujem jeziku, kar je nevaležno in žalostno. Tudi napisi na križih, na spomenikih na grobovih slovenskih prednikov, čisto priča o zločinskem raznarodovanju našega življa.

Boštlcova mati naj počiva v miru, žalujočim svojcem pa velja naše srčno sožalje.

mnenju pa ostane krivica še naprej krivica, če se pri občinski volilni komisiji en glas, oddan za SPO, kratko in malo prišteje glasovom volilne skupine »Gemeindliste«. Volilci SPO in volivci Gemeindliste vedo, da se je tak primer v Bilčovsu res zgodil. Krivica je bila tudi pri reklamacijah v volilni imenik, ko je v dveh podobnih primerih župan enostransko odločil v korist svoje stranke.

Kljub temu, da se Gemeindliste uradno hvali z večino treh glasov, ima dejansko le 1 glas večine. Ta glas je odločil, da je dobila šestega mandata. Z enim glasom večine so prišli na volitve občinskega predstojništva. S tem glasom večine so dobili župana. Pred izvolitvijo je SPO stavila za hlevo, da se ji zaradi malenkostne razlike glasov dodeli mesto podžupana, kar pa so mandatari Gemeindliste kategorično odklonili. Zmagoslavno nastrojeni Gemeindlistovci tudi pri volitvi pododborov niso pri sodili enako močni SPO niti enega predsednika. Vse kaže, da hoče diktatorsko navdahnjena garnitura po svoji volji vladati v naši občini proti volji polovice občanov. Zelo dvomljivo je, če je to še demokracija, kakor je tudi zastopnik SPO izjavil po volitvi, da dvomimo v resničnost zagotovila novoizvoljenega župana, ko je zatrjeval, da hoče biti vsem občanom enako pravičen. Dela in odločitve teh občinskih velmož kažejo popolnoma drugačno lice.

Zaradi tega pa sveta še ne bo konec in končno zmaga le pravica.

V PRIHODNJEM TEDNU POTOPISNA PREDAVANJA:

„2000 km po Jugoslaviji v besedi, sliki in pesmi“

Na pobudo Slovenskega prosvetnega društva »Bisernica« v Celovcu bo g. Ivan Bolle iz Ljubljane imel v Borovljah, v Celovcu in v Pliberku potopisno predavanje »2000 km po Jugoslaviji v besedi, sliki in pesmi«.

S tem predavanjem nas bo s 300 barvnimi diapozitivi in z izborom jugoslovanskih narodnih pesmi popeljal iz Slovenije na potovanje po Jugoslaviji in sicer v Zagreb, Banja Luka, Jajce, Sarajevo, Mostar, Metković in Dubrovnik, od tam pa mimo Boke Kotorske in čez Lovćen v Cetinje, Budvo, Hvar, Makarsko, Split, Trogir, Solin v Šibenik in Zadar.

V predavanju se bomo nadalje podali k Plitvičkim jezerom, od tod pa mimo Crkvenice in Bakarja v Rijeko in Opatijo, kjer bomo zapustili Jadran in se mimo Postojnske jame podali na Gorenjsko v dolino Vrata in na Triglav, od tam pa po dolini 7 Triglavskih jezer v Bohinj in na Bled.

P r e d a v a n j a b o d o

- v četrtek, 16. aprila 1964, ob 20. uri v dvorani hotela Scholz v Borovljah
- v petek, 17. aprila 1964, ob 20. uri v Modri dvorani Doma glasbe v Celovcu
- v soboto, 18. aprila 1964, ob 20. uri pri Miklavžu v Bilčovsu
- v nedeljo, 19. aprila 1964, ob 15. uri pri Schwarzu v Pliberku

jega mesa in za razvoj in napredek intenzivne prasičereje sploh. Videli smo, da je res, da pri staležu 1600 matičnih plemenskih svinj plodi v povprečju vsaka svinja 2,4 krat na leto in da letno 25,35 živorojenih pujskov. Sedaj tudi verjamemo, da vzredi farma na leto po svinji 21,16 pujskov, ki dosega 28. dan po prasiatvi povprečno težo 8,03 kg. Videli smo, da se tu razvijajo plemenske kvalitete svinj, ki v Evropi nimajo para in ki se že sedaj, v petem letu obstoja farme, kažejo v tem, da se na farmi večja števila primerov, ko dajejo prašiči za 2,64 kg krmne mešanice 1 kg prirastka.

Vse, kar nam je prijazen direktor farme dr. Pentek pokazal in razložil, nas je razgibalo in okorajžilo za nova vprašanja. Naš oglede je potekal v izpraševanju, merjenju in zapisovanju vsega, kar smo videli, spoznali in slišali. Ko je ob zaključku podžupan Mirko Kumer v svojem nagovoru združil vtise, ki smo jih dobili v Ihanu, ni niti malo pretiraval, ko je dejal, da smo lahko ponosni, da so slovenski možgani tudi na kmetijsko-gospodarskem področju postavili s farmo primer, kakršnega svet nima in ki pomeni za kmetijstvo kašipot v nova obzorja.

Na poti domov smo si mimogrede še ogledali pitališče mlade živine v Smledniku, nakar smo se dobre volje in polni zahvale za gostoljubnost in naklonjenost vrnili zvečer nazaj v Pliberk. Vrnili smo se v zavesti, da lepi pomladanski dan ni bil zamujen, marveč da smo ga na poti k boljšemu kmetovanju izkoristili desetkrat bolje, kakor bi ga izkoristili z delom po starem kopitu naprej.

Tomo Kupper sedemdesetletnik

Jutri bo v domačem krogu svoje družine znani zaslužni revizor Zveze slovenskih zadrugetov Tomo Kupper v St. Rupertu pri Velikovecu praznoval svoj 70-letni življenjski jubilej. Zdi se, da smo mu koroški Slovenci šele pred nedavnim čestitali k njegovi šestdesetletnici, toda od tega je minilo desetletje in v veselje nam je, da je jubilar tudi 70-letnico doživel čil in zdrav in je tudi še kot upokojenec vedno delaven.

Temu praznovanju se tudi topot pridružujemo številni koroški Slovenci, ki jubilarita poznamo in vemo ceniti njegove zasluge na področju naših skupnih organizacijskih prizadevanj, posebno v odgovornem svojstvu revizorja naših koroških slovenskih zadrug. Po klicno je bil prvotno učitelj, po plebiscitu pa zanj ni bilo zaposlitve, da bi bil učitelj in vzgojitelj naše mladine. Toda, kakor so storili mnogi drugi inteligenti, emigriral ni, ostal je med nami in s svojim ljudstvom delil, žal, bolj bridke kakor lepe čase. Ostal je med svojim ljudstvom in mu ogromno koristil. Sodeloval je pri izgradnji slovenskega zadrugništva po prvi svetovni vojni, postal revizor in kot tak tudi učitelj in voditelj nešteti zadrugnim odbornikom ter poslovojem, bil je dober in nesebičen vodnik zadrugnega naraščanja. Vodil je tečaje in razgovore, na sejah Zadrugne zveze je bil preudaren svetovalec. Takoj po drugi vojni je doprinesel svoje najboljše iz svojih praktičnih izkušenj za obnovo našega zadrugništva. Njegova revizorska dejavnost je bila silna, pogosto je delal cele noči, računal in sešteval kot stroj z občudovanja vredno preciznostjo. Izredno dobro pojmuje knjigovodstvo ter se odlično spozna tudi v davčnih zadevah, na katerem sektorju je bil pomočnik tudi mnogim drugim, ne le zadrugam.

Kot človek je jubilar mož ravne poti, odkrite narave, napreden, nikdar pristaš komodnosti in cenenih pristanj, skratka osebnost in neustrašen pobornik za naše skupne ideje. Ni človek, ki pridiga vodo, sam pa pije vino. Ni vedno govoril to, kar ljudje morda radi slišijo, temveč povedal je neustrašeno to, kar je za ljudi potrebno in koristno.

Jubilar Tomo Kupper tudi danes kot upokojenec ne počiva, vedno je pripravljen pomagati pri zadrugah, kamorkoli ga povabijo.

Slavljenju iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo zadovoljnih in uspešnih let življenja v krogu svojih otrok in vnukov, ki so vsi predani in postajajo koristni člani v naših vrstah.

Brez dela ni jela

Nekega četrtega Metka ni imela pouka. Dopoldne je hotela malo dlje spati kot po navadi, toda mati ji je navsezgodaj naložila delo. Ker je Metka ni ubogala, je mama opravila vse delo sama. Metka je ležala do enajstih in sonce je že toplo sijalo, ko se je deklica oblekla in odšla na sprehod.

Ura je bila dve. Postala je lačna, zato je odšla domov, na kosilo. Šla je v kuhinjo. Nekako začudeno je ogledovala mamo, ki je dala na mizo kosilo le za tri. Mislija je, da bo iz omare vzela še en krožnik, toda ni bilo tako. Mati je pred vsakega postavila krožnik dobre mesne juhe, razen pred Metko. Deklica je kar „debelo“ pogledala. Potem jo je oče vprašal: „Ali si že jedla!“ Povedala je, da še ne, medtem ko je mati odšla iz kuhinje. Ko se je vrnila, ji je dala knjigo in jo odprla tam, kjer je pisalo: „Kdor ne dela, naj ne jel!“ Potem ji je še rekla: „Zdaj greš lahko nazaj na balkon.“

Metka je iz trme potočila nekaj solz, pa niso prav nič pomagale. Ko so drugi pojedli, je hitro natočila toplo vodo in pomila posodo, da je ne bi prehitela mama. Ko je bila posoda čista, in pospravljena, je tudi Metka dobila svoje kosilo.

Odslej ni nikoli več lenarila in je venomer pazila, da je vsak dan vsaj malo pomagala mami.

LOJZE ZUPANC

Sedem mitraljezov

Med narodnoosvobodilno vojno se je v hosti pod Storžičem ustanovila skupina sedmih partizanov. Bili so slabo oboroženi, saj je samo en borec imel mitraljez, drugi pa zarjavele lovske puške. A ker so bili lačni, so se pod noč zglasili na samotni kmetiji in prosili gospodarja, naj jim da jesti.

Kmet pa je bil plašljivec in jim sprva ni hotel odpreti, češ da so partizani slabo oboroženi in da mu bodo Švabi požgali domačijo, če jih bodo našli v njegovi hiši.

„Le odprite nam, oče!“ ga je pred zaklenjenimi hišnimi vrati nagovarjal partizanski komandir Pavle. „Ko bomo zmagali, vam bomo povrnili, kar bomo zajedli.“

„Ojej, vi pa zmagali!“ se je norčeval kmet. „S čim pa boste zmagali, revčki, ko še dobrih pušk nimate! Nemci pa imajo mitraljeze!“

„Tudi mi imamo mitraljeze, oče!“ je rekel partizanski komandir. „Sedem nas je in sedem mitraljezov imamo.“

Radovedni kmet je odprl vrata. Prvi je vstopil v temno vežo komandir z mitraljezom na ramenu.

„No, ali imam mitraljez ali ne?“ je pozdravil gospodarja.

Kmet je začudeno bolščal v borca in obstal v veži, komandir pa je naglo odšel v sobo, odprl okno in ponudil svoj mitraljez tovarišu pred hišo. Ta je z mitraljezom na ramenu stopil v vežo in mimo gospodarja pohitel v sobo, kjer je skozi odprto okno podal mitraljez tretjemu tovarišu...

Tako so storili vsi in kmet je kar strmel

in od začudenja sklepal roke, ko je videl, da so vsi zaporedoma vstopili v vežo z mitraljezom na ramenu.

Potlej so borci edini mitraljez in lovske puške odložili v temni kot veže, češ da orožje ne spada v gostoljubno hišo, sami pa posedli za mizo.

Kmet je odšel v sosednjo kamro in zbudil ženo, da bi borec skuhala večerjo. Nato je obstal pred mizo, kjer so počivali partizani, in veselo vzkliknil:

„Saprabolt, fantje, oboroženi pa ste, oboroženi! Zdaj pa se že lahko odpočijete v moji hiši, saj če bodo prišli Nemci, jih boste zlahka vse pokosili.“

In dal jim je obilno večerjo in mošta, da so se borci do sita najedli in napili, nato pa sredi noči odšli nazaj v gozdove.

UGANKI

Živalca ljubka,
gozdni škratek,
rjav kožušček,
rep košat.
Z drevesa šviga na drevo
in v slast ji lešniki gredo.

xxx

Hej, poznate li grduna:
ves je črn, razen kljuna,
žvižga kakor pobalin,
a je pravi ptičji kljun.

Cesar in zvesta žena

MAKEDONSKA PRIPOVEDKA

Nekoč je živel neki cesar. Imel je zelo lepo cesarico. Cesarica je pričakovala otroka, cesar pa je dobil vest, da mora iti na vojno, in je odšel.

Ko je minilo nekaj časa, se je tisti, ki je bil prvi na dvoru in ki ga je imel cesar za najzvestejšega, zaljubil v cesarico in jo je hotel dobiti v roke. Toda cesarica tega ni hotela. Zato jo je dvorjan vrgel v najglobljo ječo, da bi tam živa strohnela, ker ni pristala na njegove predloge. Tako kruto jo je mučil. Pri svoji ženi pa je imel otročička in ta otročiček se je ves čas vrtel okoli ječe. Tam je bila luknjica. Otrok je doma jemal kruh, ko da bi bil zanj, in ga spuščal v luknjico. Tako je cesarico hranil. Čez nekaj časa je cesarica porodila fantka in ga negovala.

Čas je potekal, minila so leta in tisti, ki jo je bil zaprl, si je rekel: »Hajdi, pogledjmo, kaj dela cesarica, vsaj njene kosti poberimo!« Ko je odprl vrata ječe, je videl, da je notri živa, z otrokom in naga. Tedaj se je prestrašil, zakaj bližal se je čas cesarjeve vrnitve. Zato je poklal rablje in jim rekel: »Odpeljite ju na planino in ju umorite, v dokaz, da ste moje povelje izvršili, pa mi prinesite njeno srce in otrokove oči!« Rablji so ju odpeljali na planino, toda ker sta se jim smilila, ju niso ubili. Premišljevali so, kak dokaz bi mu prinesli s seboj, zakaj na tej planini ni bilo nič živega. Tedaj je prišel k njim neki pes. Primejo ga in zakoljejo, njegovo srce in njegove oči pa odnesejo s seboj. Dvorjan je snedel srce in oči.

Njo pa so pustili na planini. Ker je bila naga, jo je bilo sram. Zato je zbirala kamen za kamnom, kamen za kamnom in si naredila votlino ter v njej živela. Podnevi je odhajala iz votline, si nabirala trave in se zopet vračala v votlino. Čez nekaj časa je prišla k njej ovca. Cesarica ji je nabirala travo in jo hranila, ovca pa ji je dojila otroka. Ko je otrok malo dorasel, je ovca umrla in cesarica se je oblekla v ovčjo runo, otrok pa je ostal nag.

Ko je potekel njegov čas, se je cesar vrnil in našel vse v žalosti. Rekli so mu: »Bodi nam živ in zdrav, cesarica pa je že pred mnogo leti umrla.« Odslej je živel cesar sam in hodil na lov, kakor pač cesarji hodijo na lov. Nekoč je prišlo na vrsto, da je šel na tisto planino loviti, na kateri je živela njegova žena. Tam je naletel na velikega leva. Lovski psi so se spustili za njim. Lev je zbežal naravnost v votlino in cesarica se ga je zelo prestrašila. Ko je cesar prišel do votline in pogledal vanjo, je videl, da je notri — ženska. Cesarica je cesarja spoznala, on pa nje ni spoznal. Tedaj o je vprašal: »Kdo si? Od kod si prišla semkaj?« Cesarica pa je molčala. Vnovič jo je vprašal, ona pa je zopet molčala, ker se je bala tistega, ki jo je hotel umoriti, tudi ta je bil tukaj. Naposled mu je rekla: »Cesar ni čas prikril, tega tudi jaz ne

prikrivam: ti si moj gospodar!« — »Kako je to mogoče?« jo je cesar vprašal. — »Tako, ti si moj gospodar!« mu je odvrnila. Tedaj ji je dal svoje krzno, prav tako tudi otroku, ju dvignil na konja in hajdi z njima domov! Tam so ju očistili in popolnoma preoblekli. Tedaj jo je cesar izprašal in povedala mu je, kako se je vsa stvar dogodila.

»Kaj želiš, da storim z njim?« jo je cesar vprašal.

»Ničesar ne želim. Odpusti!« Toda cesar ga je dal privezati dvema konjema za rep in raztrgati.

Ona pa spočetka ni hotela biti cesarjeva gospodinja in mu je rekla: »Odslej ti bom sestra, ne pa gospodinja.«

Pozneje pa je zopet postala cesarica.

Veselica v gozdu

Zvonček in trobentica
sta med muzikante šla.
Tudi ptički so se zbrali
in na vejah začebljali,
zaigrali so tako,
da je kar odmevalo.

Sonce je kot mlad fantič
se zagledalo v gozdič:
tu so peli in igrali,
cepotali in plesali,
rajali, se veselili
in srebrno roso pili.

Burni trušč pa je seveda
starega zbudil medveda,
da je še zaspan počasi
odlomastil proti jasi.
Ko je videl družbo celo,
ki zabava se veselo
in iz spanja ga budi,
kar zaškril je z zobmi.

Zvonček in trobentica
sta na mah utihnili.
Sredi pesmi, sredi plesa
onemela so drevesa,
ptički pa so odleteli,
ker pač krila so imeli
in zato še zdaj tako
po vseh koncih žvižgajo.

Slavko Jug

Okameneli smehljaj

17

JOŽE
CIUHA

Gobavci so prosjačili, pomešani med ostalo množico. Gnusne rane razpadajočega tkiva so zakrivala umazane čunje. Vendar niso vselej zakrile vsega: dlani, na kateri so manjkali prsti, je pretresljivo molela iz razcapane tkanine. Podobno načeti so se odkrivali tudi drugi deli telesa. V svoji človeški prizadetosti so bili podobni psom. Le da so psi več ali manj izobčenci, vsem ko so gobavci še vedno ljudje. Nobenega nisem slišal, da bi moledovali karkoli rekli. Beda je govorila sama po sebi. Zaznavani s počasno smrtjo so v na pol razpadlih dlaneh stiskali pločevinaste posode. V te so padali kovanci. Veliko jih ni bilo, nekaj pa vendarle.

Matere so na hrbtih prenašale otroke in dojenčke. Povezani so bili v cule in z velikimi otroškimi očmi strmeli v svet preko njihovih ramen. Mnogi so spali. Tako poviti in pričvrščeni preživljajo z razkoračenimi nogami prvo pomlad svojega življenja: ves čas povezani na svojo mater. Prenašajo jih celo pri delu. Redovnik je rekel, da je pogosta posledica tega deformacija kolka in krivo raščene noge. Dejal je:

»Kar pogledjte vse te ljudi: tako široko niso korakali niti hunski jezdeci, niti Džingiskanovi vojščaki.«

V drenu mnogih ljudi, ki je bil na vsaki postaji enak, sem pogosto uzrl Kitajke: tiste, ki jih je prehitel čas. Premikale so se z nerodnimi, težko odmerjenimi koraki. Stopale so kratko in negotovo: kot dojenčki, potem ko shodijo. Tragika teh žena je v tem, da se je lepota nog, ki so jim bile od otroškosti naprej močno ulesnjene v premajhno obutev, po neskončnih stoletjih mučenja preživela. Svet je iznenada postal velik: vse tisto, kar je veljalo desetletja in celo tisočletja, se je v nekaj letih razvrednotilo. Poleg tega je svet postal hiter in nasilen. Kulije, ki so jih nekoč prenašali, je v večini spremenil v navadne ljudi. Poslej jih nihče več noče prenašati: čeprav so njih nožice po dolgih mukah mladosti prenežne, da bi hodile same in nosile težko telo. Vendar je to edina pot iz hiše v svet. In tako so negotovo zakoračile vanj. S predstavo zavržene lepote v spominu so se napotile vanj smešne in uboge, na nasilno deformiranih stopalih: v svet, ki ni pokazal več razumevanja za njihovo odpoved. Zadnja generacija stoletne lepote naleti v moških pogledih zgolj še na pomilovanje.

Vsa taka opazovanja je vselej zaključilo zvonjenje ročnega zvonca, s katerim je železniški uslužbenec dal znamenje, da je postanka konec. Množica se je zagnala nazaj v vozove. Ostali so trgovci, ki so spravljali v red svojo šaro, otroci, ki jim je prihod vlaka dogodek, pa gobavci in psi.

Med postajo in postajo, naseljem in vasjo se je zdela samota nenačeta. Masna zelena tema med drevesi je delala videz enake samote, kot je lebdela med strišči in močvirji. In če so se kje pojavili ljudje, so bili delec divjine: kot ptice in živali. Lokomotiva je rohnela po tračnicah, ne da bi iskala pripev. Misel ji v vztrajnosti in zmernosti ni bila enaka. Za trenutek je divjino obljudila s spo-

minom, reminiscenco ali svojo človeško samoto. Za vse je bilo dosti časa. Drveli smo mimo malaričnih krajev, področij, znanih po rudnikih jada in dragocenih kamnov, mimo selišč na robu gozdov in številnih rek. Burmance v londžijah so zamenjali Kačinci v hlačah, s turbani na glavah: za te so služile uvožene frotirke. Na sever smo se vozili dolgih devetnajst ur. V vsem tem času nismo videli sprevodnika.

*

Bungalov leži na bregu travadija. Hiša je lesena in enonadstropna, z mnogimi verandami, stopnišči in sobami, in je poleg tega, da je v svoji razčlenjenosti prijetna za oko še udobna: predvsem za fukajšnje razmere. Na lepem, negovanem vrtu, ki loči reko od bungalova, je orjaško drevo, ki ga vsega zakriva s svojo senco. V vrtu je poleg grmičev, rož in belih, posipanih polk, še pisan kačinski totem. Dva visoka lesena ploha sta nizko nad flemi povezana s tretjim prečnim, ki se na eni strani konča s ptičjo glavo z dolgim kljunom, na drugi pa s kratkim, navzgor prifrknjenim repom. Vsa površina lesa, razen stilizirane glave s kljunom, je obarvana z oglatim geometričnim ornamentom v rumenih, rdečih, zelenih, belih in modrih barvah.

Kolikor se mudiva v bungalovu, nama kuhar petkrat na dan postreže z obilno jedačo. Hrana je zelo dobra. Da mi tekne, najbolj čutim po napenjanju usahlega želodca. Odkar sem zapustil dom, sem do poti v Mandalay shujšal sedem kilogramov. Neprostovoljna shujševalna kura je posledica vročine na Rdečem morju, bolezni na ladji in začetnih neprijetnosti želodčne aklimatizacije v Rangunu.

Počutim se kot v sanatoriju. Nebo je vedro, sonce pa

Pogled v svet

Vaš otrok ima torej za seboj pet ali šest let življenja. Bil je nemiren in pogosto razburljivo, toda srečen čas. Zdaj veste, zakaj se je tako spreminjalo njegovo vedenje in ni bilo tako, kakor ste si želeli. Nihanja v njegovem bitju so bila slika njegovega notranjega razvoja. To so bili časi, ko si je s trudom pridobil val kako novo lastnost, ali časi, ko je navidezno počival, v resnici pa poglobljal in zasidral to, česar se je že naučil. Vse te stopnje razvoja so bile potrebne. Tako si je v teh nekaj letih zgradil svojo osnovo. Bistveno očesu niso več skriti obrisi njegovega prihodnjega življenja.

Korenine otrokovih izkušenj že segajo daleč na široko in globoko. To lahko opazite na gotovosti, s katero se giblje v okolju, ki ga je že raziskal. Le opazujte ga, kako voljno se podreja in se vživlja v vaše življenje. Razen tega pa živi tudi svoje življenje, neodvisno od vas; v njem je še prav posebno zadovoljen. Vse njegovo mišljenje in ravnanje poteka iz bogatega vrelca lastnih izkušenj.

Ali ni otrok postal vaš prijeten življenjski tovariš?

Vendar že čutite, da je pripravljen iti dalje v novo življenje. Kmalu si bo oprtal šolsko torbico, vam pomahal in radovedno stopil v tuj svet. Kaj ga bo čakalo v šoli? Po malem se bo dan na dan odnuzoval domu, pač pa bodo po sto kanalih v njegovo duševnost vrele nove izkušnje z novim znanjem.

Drobni nasveti

■ Če se nam na likalnik prilepi škrob, ga bomo najlažje odstranili tako, da zdrgnemo ploskev likalnika z najfinejšim peščenim papirjem ali pa če zdrgnemo toplo ploskev s stearinom.

■ Stare mastne madeže na oblekah bomo popolnoma očistili s kaolinom, ki smo ga zmešali z vodo in tako dobili gosto kašo. S to kašo namažemo madeže in pustimo tako dolgo, da se kaša osuši. Nato odstranimo sledove s ščetko.

Vlažno stanovanje

Morda niti ne sušite perila po stanovanju in vso paro pri kuhanju sproti odpravite s prezračevanjem, a vendar se na zidovih pojavljajo mokre lise. Vлага pa je skoro vsakdanji pojav v novih stanovanjih. Če niste mogli počakati z vselitvijo, ne da bi prej pregnali vlažnost z zidov, se kaj rado zgodi, da go boste imeli še precej časa. Če je prostor prazen, lahko poskusite z negašenim apnom in neprestanim zračenjem. Vlogo iz omar pa poskusite odpraviti tako, da v frotirne vrečice nasujete kafro in pustite vse skupaj v omari. Kafa se bo napila vlage, zato jo od časa do časa menjajte.

Prav nepritejen je v prostorih vonj po plesnobi. Sčasoma se ga znebite, če boste pri pranju tal, vrat in oken v vodo vsuli nekaj terpentina, lizola ali salmiaka. Na vedro vode vsujete eno žlico tega ali onega sredstva. Dobro je, če uporabljate sredstva izmenoma.

Plesen z zidov pa odstranimo s krpo, navlaženo v raztopini enega dela salicilne kisline in pet delov špirita. Z drgnjenjem bo plesen izginila z zidu za precej časa. Postopek bo posebno uspešen v prostoru, ki ga pozimi ne kurite.

milostno. Vročine ni in ne polim se več. Ozračje je približno takšno, kot pri nas v pozni pomladi. Ki dobremu počutju sodi tudi dejstvo, da je v Mičini dosti manj komarjev kot v Rangun ali Mandalayu.

Onstran reke, v oddaljenosti kakšnih 60 km, se vzpenjajo hribi. Po njihovih slemenih teče državna meja med Burmo in Kitajsko. Daljava barva gore z modrino. Nebo deli od zemlje pas belih kopastih oblakov, ki so nizko nad hribi videti kot sneg.

Dnevi, ki jih vročina ne opari več z brezvoljnostjo, odkrivajo svoje male čudeže: predvsem jutra in večeri. Vzhodi in zahodi so barvne pravljice. V rdečilu obeh zarj z debelim vijoličastim robom se z oblaki igrata luč in tema. Sonce je ob hladni melanholiji vzhajanja in zatona pisano kot kitajski lampijon. Dnevi so topli in sence sveže. Prejšinja me občutek, podoben razpoloženjem zadnjih počitniških dni v srednješolskih letih, ko je v kasnem septembru načenjalo jesen jagnede ob Savi. Nekaj podobnega je v tej reki, njenih prodih in drevesih ob njej.

Mičina ima okoli 25.000 prebivalcev. Mesto premore nekaj zidanih hiš, kot so upravna poslopja, majhno naselje uslužbencev lokalne vlade, anglikanska cerkev in še nekatere druge stavbe, medtem ko je vse ostalo leseno ali pa spleteno. Levo od železniške postaje je kitajska četrt. Med manjšinami v mestu je največ Kitajcev. Z Indijci se tepejo za trgovski prestiž. Indijcev je precej manj. Zato tudi ne premore svoje okraja. Če bi moral mestu določiti središče, bi se odločil za tržnico: tu se tudi največ dogaja. Predstavlja jo kompleks v kvadrat zloženih prodajal, kjer dobiš vse, kar v blagu premore mičinska trgovina. K trgovinici se stiska trgovinica in ne da bi vstopil vanje, lahko presodiš, kaj ponujajo. Blago je razstavljeno pred njimi ali pa kar nabito na lesene stene. Med

Aprilska utrujenost:

Mučijo nas spomladanske težave

Mesec april je najbolj spremenljivo prehodno obdobje, ko se zima še ni povsem poslovila, pomlad pa še ne zatrdno uveljavila. Tu pa tam posije nad vse zaželeno sonce, toda občasni hladni valovi, deževje in neurja preprečujejo, da bi se zemlja prav ogrela. Toda kot vreme, je tudi naše razpoloženje dokaj muhasto in spremenljivo. Zdaj smo potrti in zamišljeni, zdaj spet utrujeni, pojavljajo se nekakšne nedoločene bolečine itd. Vse to je pač reakcija organizma, ki se počasi prilagaja novemu letnemu času. Hitre vremenske spremembe zadajajo organizmu celo vrsto drobnih tegob, ki so, čeprav brez hujših posledic, vseeno neugodne. Z nekaj previdnosti, potrpljenja in znanja zlahka prebrodimo vse te pomladanske težave in normaliziramo vsakdanji tok življenja.

Čas pogostih migren

Oči so se odvadile premočne svetlobe. Pomladanska svetloba utruja in zaslepi oči, kar čisto povzroča precejšen glavobol. Zato nosite sončna očala vse do tlej, dokler se oči ne navadijo na močno svetlobo! Če se vam vnamejo beločnice, pojdite k očesnemu zdravniku, ki vam bo predpisal ustrezne kapljice.

Vzmemirjeni ste

Zvonenje v ušesih, živčna napetost, nemirno bitje srca, nenadna vročina — vse to nas vznemirja. Toda če ti pojavi nimajo resnejših znakov in posledic, potem gre samo za živahnije pretakanje krvi. Kri nam spomladi hitreje in silneje teče po žilah, zato čutimo vremenske spremembe kot barometer. Če so težave dolgotrajnejše, moramo iskati pomoči pri zdravniku.

Napeči žilci

Utrujeni ste, zelo utrujeni! Zvečer kar naprej zehate, ko pa se vležete, le stežka zaspite. Vaš živčni sistem se mora umiriti! Pomagajte mu z dovolj dolgim počitkom. Najmanj 15 dni zaporedoma pojdite zgodaj spat. Tudi po kosilu se vlezite za nekaj minut. Ogičajte se prevelikih naporov in nepotrebnih razburjenj. Če je le mogoče, poskrbite, da boste teh 15 dni mirneje živeli. Preden zaspite, pojejte eno do dve jabolki.

Vrtoglavlja in krvavenje iz nosa

Spomladansko sonce je nevarno in lahko povzroči marsikatero težavo: zaradi prevelikega priliva krvi v možgane se lahko zvrti v glavi, pred očmi pa plešejo črne pike. Če se predolgo sončite na pomladanskem soncu, lahko začnete krvaveri iz nosa. Zato morate biti spomladi pri sončenju previdni.

Stare bolečine se vračajo

V tem času znova čutite razne zlome, bole vas brazgotine starih operacij in zobje. Pri sklepnem revmatizmu so sklepi ta čas zelo občutljivi. Ne sme vas prevariti aprilsko sonce, da bi prehitro odložili zimska oblačila. Še

naprej bodite toplo oblečeni, čeprav tudi s tem ne smete pretiravati, ker je toplota pač najboljša zaščita v pomladanskih vlažnih dneh. Zlasti pazite, da bodo noge zmeraj tople in suhe.

Sezona alergij

To je čas astme, ekcemov, koprivnice in drugih podobnih alergičnih obolenj, pri katerih morate biti previdni in takoj poiskati zdravniško pomoč. V nasprotnem primeru se vam lahko bolezen pojavlja vso pomlad in poletje.

Pomladanska prehrana

Nič več ne potrebujete močne zimske hrane. Hrana naj ima manj kalorij — zato okrnite količine maščob in sladkorja. Jejte pa veliko sadja in zelenjave, ki vsebujejo dosti vitaminov. Prav tako se boste z jutranjo telovadbo in pogostejšimi sprehodi po svežem zraku kmalu znebili zimske okorelosti. Čim več kisika in pregnali boste utrujenost, ki je posledica dolge zime.

O važnosti vitaminov C in A

Večinoma vsak človek se spomladi čuti utrujen in ne ve pravi vzrok tega stanja. To pa ni znak kakšne bolezni, temveč je največkrat kriva prehrana, ki nam ne daje v zadostni meri potrebnih vitaminov. V zgodnjih pomladnih mesecih je močno primanjkuje zelenjave — domače šrambe smo že izpraznili, trg pa tudi še nima dovolj sveže zelenjave. Moramo pač sami skrbeti, da si najosnovnejša vitamina, to je A in C, namestimo v prehrani.

Začnimo pri najbolj znanem vitaminu C, ki nas varuje skorbulo. Če našemu organizmu primanjkuje vitamina C, se odpornost za nalezljive bolezni manjša, spomladanska utrujenost pa se poveča. Zelo veliko vitamina C vsebuje peteršilj, zelena solata, sočivje, sadje, krompir in predvsem vse južno sadje. Malokdo pa ve, da na primer šipek vsebuje desetkrat toliko vitamina C kot pomaranče ali limone. Skodelica šipkovega čaja za zajtrk ali večerjo zadostuje dnevni potrebi po vitaminu C. Poleg zdravilnosti ima šipkov čaj še to lastnost, da je izredno okusen in da skoro ne potrebuje dodatkov. Zrele jagode šipka nabereemo v pozni jeseni in jih posušimo v senci. Za dve skodelici čaja zadostuje 5 do 8 posušenih jagod, ki jih prerežemo in damo kuhati v hladno vodo. Čaj naj vre toliko časa, da dobi lepo rdečo barvo. Če imate pri roki lupino pomaranče ali limone, jo lahko tudi pridenete vročemu čaju, da bo okus še prijetnejši.

Odstranimo sledove cigaret

Prav nič prijetno ni gledati od cigaret ožgane in okajene prste ter nohte. Tudi vonj po cigaretah v laseh in obleki ni prijeten. Pomagamo si lahko tako, da vsak večer natremo konce prstov s limoninim sokom. Razen tega skrajčimo lase pri odprtem oknu, obleko pa vsak dan dobro prezračimo. Tudi na usta ne smemo pozabiti. Večkrat na dan jih izperimo s kako osvežujočo ustno vodo. Na potovanju si kajpak ne bomo mogli izpirati ust, zato pa imejmo pri sebi bonbone mentol ali tablete, ki osvežujejo dah.

Poskusite!

PIŠČANCI „V ZAVITKU“

Piščanca na pol spečemo in ga namažemo nato z naslednjo zmesjo: v četrt litra mleka vkuhamo 7 dkg masla ali 5 dkg masti ter dodajamo postopoma 10 dkg moka. Zmes posolimo in mešamo, dokler ne odstopi od žlice. V mlačno testo vmešamo rumenjaka in sneg dveh beljakov. S tem ne predebalo namažemo piščanca in pečemo dalje. Kasneje ga namažemo tolikokrat, da porabimo vso zmes in dokler piščanec „z zavitkom“ lepo ne porumeni. Serviramo s kakršnokoli salato.

PIŠČANCI KOT ŠLUKE

Zelo mlade pitane piščance očistimo, natremo s soljo in z nekaj žrnj solčenega popra ter brinja, obložimo ali prebodemo jih z slanino in počasi dušimo na sesekljani čebuli in zelenjavi, ki smo ji dodali tri borove iglice. Ko je meso mehko, dodamo tri do štiri žlice goste smetane in sok pretlačimo skozi sito. Potem sledi imitacija tega, kar je najboljšje pri šljuki: nadev na prepečenem kruhu. Teletja nastirana vranica, drobno sesekljane sardelice, jetra in piščančev želodček, fino sesekljan peteršilj, prepražena čebula in sol. Vse zmešamo z mesoreznic, popečemo na masli, papriciramo in na kraju zmešamo z žlico goste smetane in svežim rumenjkom. Kupčke te zmesi polagamo na prepečene kruhke in s tem garniramo piščanca.

PIŠČANEC S PARADIZNIKI

Prepražimo 10 dkg slanino in dve večji glavici sesekljane čebule. Dodamo posoljenega piščanca in pečemo, dokler na porumeni. Tedaj prilijemo veliko skodelico pretlačene paradiznika (predmet piščanca nekoliko opravimo z moko). Ko omaka povre in jo meso mehko, položimo piščanca na krožnik, pretlačimo omako in vse skupaj serviramo z rižem, domačimi rezanci ali krompirjevimi svaljki.

PIŠČANEC Z RIŽEM

V posodo stresemo opran riž, ki smo ga dobro premešali z eno glavico drobno narezane in prepražene čebule. Seveda naj bo v posodi dovolj masti. Na gornjo podlago postavimo nekoliko večjega pitane piščanca, ki smo ga dobro z vseh strani namažali z maslo. Potem nalijemo na riž skodelico vroče vode in pečemo (odlično pripravimo jed v električnem loncu).

Enak je postopek za drugo, podobno je s surovim krompirjem, ki ga narežemo na tanke rezine. Piščanca prav tako namažemo z maslo, da je sočnejši in da lepo zarumeni. Serviramo solato.

Vitamin A nas varuje pred kurjo slepo. Če ta vitamin popolnoma izostane v naši prehrani, obstoji nevarnost, da se zamegli roženica in človek lahko sčasoma oslepi. Zato uživajmo tudi čim več jedi, ki vsebujejo vitamin A. Najdemo ga v morskih ribah, jetrih, maslu in rumenjaku.

tako razstavljenimi visečimi primerki te ali one trgovske panoge, so me najbolj ogreli kačinski meči v črnih tokih, okovani s srebrom. Na prvi pogled so bili po obliki podobni palicam: meči po svetu so si še bolj različni kot ljudje. V eni od teh trgovnic je bila papirnica z nekaj knjigami.

Poslopja vlade in administracije so izven mesta, na velikem praznem prostoru, ki so mu urbanisti nemara že izrisali sanjsko podobo bodočnosti.

Z Vilkom sva se odpeljala do sotočja rek, ki se približno 50 km severno od Mičine zlijeva v Iravadi. Kraj je čudovito lep: ob globoki, čisti vodi, z barvo belega peska in planinskega zelenila se iz bledikastega proda dvigajo pečine, ki jih ob dveh rekah navzgor obrobja pragozd. Tu se začena neukročena džungla, ki je skoraj še nedotaknjena.

Ker je bila nedelja, je bilo med skalami dosti ljudi: posebno mladine. Na ritme bobnov, ki so jih mladeniči tiščali pod pazduho, so z vedrim nasmehom na uslih plesale nedorasle deklice.

Pot do sotočja je bila neverjetno prašna. Ves čas smo se podili po oblaku rdečega prahu. V začetku sva se nekaj časa stresala in otepala, pa ni imelo smisla. Prah je bil kot pepelnat vulkanski dež. Šofer, ki naju je vozil, je pod konec vojne služil v zavezniških armadah. Za silo je tolkel angleščino z ameriškim naglasom, zabeljeno z ameriški kletvicami. Z njim smo se torej lahko pogovarjali mimo sicer težko razumljivih kretanj in nerazumljivih besed. Vozil je divje, vendar zanesljivo. Cesta je bila korito rdečkaste, presušene ilovice. Ko smo dosegli cilj in sem pristopil k reki, da bi se umil, sem se v odsevu zagledal v vodi: ves obraz je bil z lasmi vred rdečkasto siv. Od te sivine so se ločile le oči in ozek pas ovlaženih ustnic.

Po vrnitvi v Mičino sem opral lase in šel k brivcu. Lasje so bili predolgi za kačinski prah. Brivnico sem iztaknil v pleteni kolibi ob tržnici. Pletene stene so bile oblepljene s papirjem in lepaki: s filmskimi. Med to papirnato oblogo je bilo srednjeveliko ogledalo z okrušenimi robovi, pod njim pa stol, na katerega sem sedel. Sedež je bil usnjen. Usnje je bilo brez barve in polno raz: ko da bi brivec na njem brusil britve. Razmajani stol je zaječal pod težo, ko sem sedel nanj. Ta ropot je splašil nekaj miši v oddaljenem temačnem kotu. Preteklo so sation in si poiskale novo zavetišče. Brivca ni to prav nič motilo. Bil je v svesti svojega poklica in ni izgubljal časa s stranskimi opravili. Z vso pozornostjo se je posvetil moji glavi. Ko je bilo opravilo končano, je snel ogledalo in ga podržal v različnih zornih kotih. Z brivsko uslugo sem bil zelo zadovoljen. Ne samo zaradi nizke cene, temveč tudi zato, ker me je mojster zares lepo postrigel.

Danes popoldne sva se peljala v vasico v bližini letališča. Letališče vzdržuje zvezo z Rangunom in Putaom, naseljem, pomaknjanim globoko na sever trikotnega rogla kačinske republike. Letala so edina zveza med Mičino in Putaom. Vsa pomembnost tega oddaljenega naselja je v tem, da je v njem obmejna garnizija.

Vasi, raztresene okoli Mičine, so vse enake. V vseh so na kole dvignjene pol lesene, pol iz bambusa pletene kolibe, okoli njih ograjena dvorišča z ogradami, prav tako spletenimi, v njih govedo, črne svinje, gručo otrok, psi in krokarji, za njimi pa goščave bambusa, bananovci in drevesa s ploskimi krošnjami. Potem ko sem narisal nekaj bežnih skic (risal sem le kolibe, ker so se ljudje, če so opazili, da jih rišem, takoj umaknili v varen zaklon), smo se zapeljali nazaj v mesto.

(Se nadaljuje)

ANUSZ OSEKA

Majhne usluge

Pred nekaj dnevi me je po telefonu poklicala znanka, prikupna deklica iz ugledne družine, in vprašala:

»Ali bi mi storil uslugo? Staršem sem rekla, da grem nocoj s teboj v kino. Če se boš kdaj pozneje po naključju srečal z njimi, prosim, ne izdaj me!»

»Zakaj pa jim boš natvezila, da greš z menoj v kino?» sem jo vprašal.

»Ker si na dobrem glasu. Tebi popolnoma zaupajo. S Karlom pa je drugače: ne marajo ga in čemu bi jih po nepotrebnem razburjala... Saj boš tako dober, ne...?»

»Seveda,« sem odvrnil, »kar brez skrbi bodi, Eva.«

Naslednje jutro sem po naključju srečal njeno mamo. Prijazno me je pozdravila. »Sinoči sta bila v kinu?» je vprašala. »To me veseli. Zelo sem zadovoljna, če kdaj povabite Evo gledat kak dober film. Deklič potrebuje malce zabave.«

»Seveda, prav rad,« sem odvrnil nekoliko zmeden.

»Kaj pa sta gledala?» je vprašala njena mama.

»Oh, saj veste, nič posebnega, dandanes je film podoben filmu... Filmska umetnost nazaduje...«

»Evi pa je film zelo ugajal,« je nadaljevala mama. »Zelo razigrana, sijočih oči in rdečih lic se je vrnila domov.«

»Vaša hčerka je pač dovzetna za romantiko,« sem dejal v zadregi in se brž poslovil.

Čez nekaj dni me je Eva spet poklicala. »Prosim, ne bodi hud, toda staršem sem dejala, da pojdem zvečer s teboj plesat. Saj mi boš ustregel in jim ob prvi priložnosti to potrdil!«

Tokrat se mi je zazdela stvar že resnejša. »In kam pravzaprav nameravaš?» sem vznemirjen vprašal.

»S Karlom greva na domačo zabavo k Petru, kjer se bo zbrala majhna družba. Neznansko prijetni in zabavni ljudje...«

»Si ne moreš izmisliti katerega drugega izgovora? Zakaj bi jim natvezala, da greš plesat prav z menoj...?«

»Mamica in očka samo tebi zaupata. Stori vendar to zame! Kajne, da boš...?« je moledevala Eva.

»Prav,« sem obupano dejal.

»Se nekaj te prosim. Bodi tako dober in me pridi zvečer iskat. Za to uslugo boš porabil kvečjemu deset minut...«

In tako sem šel zvečer, nekoliko nevoljen nad samim seboj, iskat Evo. Njeni starši so me zelo ljubezno sprejeli in me pogostili s konjakom in kavo. Pozanimali so se, kakšne načrte kujem za bodočnost, in četrte ure pozneje smo se že likali...

»Pazi, da se Eva ne prehladi, ko se bosta zgodaj zjutraj vračala! In naj ne pije mrzle limonade,« mi je naročila mamica.

Na ulici je Evo prevzel mrk fant, čuden tip. Kazalo je, da je že dolgo čakal. Najbrž je bil tisti Karel...

Naslednji dan mi je telefoniral Evin oče in me povabil na partijo šaha. Odgovoril sem mu, da žal ne morem priti, ker imam hudo vročino. Obljubil je, da pošlje k meni Evo. Dan pozneje se je pozanimala za moje zdravje Evina mati.

»Nič za to,« je dejala, »če bo morala Eva več noči bedeti ob tebi. Glavno je, da boš čimprej spet zdrav!«

Hudič naj vzame to Evino hčer Evo! Čez mesec dni sem zvedel, da sva midva, Eva in jaz, preživela štirinajstidnevni dopust v gorah. Eva si je čudovito opomogla.

Takoj po njeni vrnitvi sem spet šel »z njo plesat«. Naslednje jutro me je njena mama vprašala, zakaj se je vrnila Eva domov ob jekanih oči...

Rekel sem ji, da je neki znani filmski igralec nekajkrat plesal z njo, kar jo je ganilo do solz.

Naposled mi je bilo tega že dovolj in najrajši ne bi nikoli več videl ne Eve ne njenih staršev. Zato sem si globoko oddahnil, ko mi je lep čas ni več telefonirala: očitno ni več potrebovala mojih majhnih uslug. Kaj kmalu sem povsem pozabil nanjo, toda prav na dan, ko sem proslavljal zaroko s Suzano, so me na zelo neprijeten način spet spomnili na moje majhne usluge. To so storili Evini starši, ki so nenadoma vdrli v našo družbo in v navzočnosti številnih gostov izjavili, da sem podlež in goljuf, ki si je zvižčno pridobil zaupanje

»Dober dan, gospa. Ali boste žganico? Vsaj liter je kupite.«

Na vratih je stal nenavaden moški. Pravzaprav starec, nenavaden pa zato, ker mu je bilo telo zelo skrivljeno. Moral se je potruditi, da je dosegel kljuko, tako je bil pri tleh. Obraz je imel spotegnjen in zaripla polt se je nagubana nabirala na visokem čelu. Ko je pridvignil klobuk, so se pokazali redki sprijeti lasje; nad ušesi so mu bili gosti in umazani sivi. Na hrbtu mu je visel nahrbtnik, iz katerega je pogledovala zajetna pletenka, a predpasnik mu je v tej drži navpično padal s prsi v prazen prostor pod locnatim telesom.

Mlada gospodinja je sočutno pogledala moškega. Zasmilil se ji je, takega še svoj živ dan ni srečala. Vstala je od mize in onemela obstala, ne da bi si takoj znala pomagati iz zadrege.

»Od kod pa ste?« je vprašal njen mož.

»Od Šmarjete pridem, od Šmarjete,« je rekel starec in si z velikim robcem otrnil čelo.

»Pa kako ste prišli v mesto, s kolesom ali z vozom?«

»Peš sem prišel, peš,« je žalostno odgovoril starec. »Tri ure sem pešal. Veste, zavil sem čez Šentpeter, a se presneto vleče. Hodim in

J A N E Z Š V A J N C E R :

Upokojenec

hodim, toda ne pridem nikamor. Nisem več trden v nogah. Zdaj ni več tako, kakor je bilo nekdanj, v mladih letih. — Ali smem se-sti, da si malo odpočijem? Moj bog, saj si ne upam pomisliti, če bom zmozel pot do doma.«

Mlada gospodinja je pomaknila stolec na sredo kuhinje in pomagala starcu sneti nahrbtnik. Starec ga je položil kraj sebe in pozval z jermenji. Dolgi prsti so se krčevito sklenili in nemočno drhteli ob vratu pletenke. Nekajkrat je močno zajel zrak in zaprl oči. Bilo je podoba, da ga je prevzelo ugodje, saj se mu je na ustnicah nabiral komaj viden nasmeh. Rasel je in mu pokrtil ves obraz.

»Zdaj mi bo odleglo od hoje,« je zašepetal. »Veste, se mi je kar zameglilo pred očmi.«

»Ste morda lačni?« je vprašala mlada gospodinja in iskala s pogledom moža. Ta je zrl nepričakovano skozi okno na bližnji vrt, kjer so se preletavale ptice.

»Lepo prosim, od zjutraj nisem imel ničesar v ustih,« je rekel starec. Pogled mu je potoval po mizi in se ustavil na skledi, iz katere se je prijetno kadilo. »Samo da ne bi zaradi mene ostali lačni. Veste, ne bi vam rad delal škode.«

»Ne bo se nam poznalo, zares ne, kajne Gvido,« je rekla mlada gospodinja in izročila starcu poln krožnik.

»Le privoščite si,« je odgovoril mladi mož, ki ga je gospodinja nazvala Gvido.

Starec si je razneženo šepetal v brado o dobrih ljudeh, ki jih ne bo nikoli zmanjkalo. »Nikar se toliko ne zahvaljujte,« se je branila mlada gospodinja.

Ko sem vstopil, si nisem mogel misliti, da me boste tako prijazno sprejeli. O, gospa, vi imate zlato srce! O, tudi vam, dragi gospod, berem z obraza, da spoštujete starega človeka. Veste, z otroki pa je križ. Se mi je že zgodilo, da si nisem upal mimo njih. Doli pri Dravi so metali kamenje za menoj. Eden je imel fračo v rokah in bi me bil kmalu pogodil v glavo. — Gospa, koliko žganice vam lahko natočim? Liter, dva ali tri? Veste, je zelo dobra. Ne bo vam žal, le vzemite, le vzemite.«

Mlada zakonca sta se zopet spogledala vprašujoče in morda se še ne bi odločila, toda ker je starcu zdrsnila debela solza po licu, je rekel Gvido:

»Midva sicer ne pijeja žganja, a kljub te-

mu ne boste odšli praznih rok. Ali bo dovolj, če vzameva dva litra?«

»O bodite lepo zahvaljeni, dobri gospod,« je rekel starec, odčepil pletenko in dvakrat napolnil litrsko steklenico, ki jo je prazno nosil s seboj za mero. Še ko je odhajal po stopnicah, se je oziral in se zahvaljeval za sklenjeno kupčijo.

»Ubogi mož,« je rekla mlada gospodinja možu, ko sta spet ostala sama.

Ta je odgovoril: »Pozabila sva ga vprašati, ali sam kuha žganje ali pa ga kupuje po hišah in si tako služi denar. Spominja me na moškega, od katerega kupuješ jajčka in maslo.«

»Tega ne moreš primerjati z onim,« je rekla mlada gospodinja. »Iz oči sem mu brala, da je poštenjak od nog do glave. Kako se je samo lepo zahvaljeval za jed! To bo gotovo kak manjši kmet. Denar potrebuje za davek, zato pač odnese v mesto, kar ima za prodajo. Peš se odpravlja na pot, revček. Zares se mi smili.«

»Morda se motiš. Morda je samo dobro igriral svojo vlogo. Komur ne uspe drugače, potочи nekoliko solz. To pa je še vedno najboljša vaba. Vsaj za ženske.« Tako je rekel

Gvido, ki je bil sklenil, da bo poskušal poizvedeti od starca, kako je z njim. Na ta dan mu ni bilo potrebno dolgo čakati. Starec se je zgledal še isti mesec.

»Dober dan vam bog daj,« je rekel, obstal na pragu in se priklanjal, da se mu je še bolj napel hrbet. Mudilo se mu je dalje, vsaj tako se je zdelo, ker se je že na vratih opravičeval: »Oprostite, da vas spet nadlegujem. Nisem si mogel kaj, da vas ne bi obiskal. Lepo ste me sprejeli zadnjič, tako lepo, kakor me doslej niso sprejeli pri nobeni hiši. Prišel sem se samo zahvalit za vašo dobroto. Še to bi vam rad povedal: zdi se mi, da vas poznam že celo večnost. Vidite, pa sem vas videl samo enkrat. Veste, to se ne zgodi vsak dan.«

Mladi gospodinja in njenemu možu je go-dilo starčevu laskanje. Nista se spogledala in nista tudi mnogo razmišljala. Mladi mož je rekel starcu, da sicer še nista popila vsega žganja, a da bosta spet vzela. Mu vsaj ne bo potrebno prenašati tolikšne teže.

»Nimam besed, da bi se vam zahvalil,« je menil starec in napolnil steklenico.

H O R S T
K A M M R A D

Eddy je nedolžen

Z vzdihom obupa se je mladi kriminalistični asistent Lange že desetič v istem dnevu zrinil v enega izmed prenapolnjenih oddelkov mestne železnice. Samo on sam bi vedel povedati, kako zelo je prekel to nalogo. Že ves teden, vedno ob času največjega prometa, se je vozil od postaje do postaje, z eno roko na držalu, stoječ večkrat samo na eni nogi, medtem ko so ga čemerni potniki suvali in tlačili. Doslej je bilo vse to prevažanje zaman. Čeprav so se prijave žeparstva kopičile, ni mogel kljub svojim znanim ostrim očem ničesar ugotoviti.

Lange se je zrinil do sredine oddelka, zamrmral opravičilo, ko je precej trdo butnil v mlado damo. In — nenadoma je njegovo srce močnejše utripnilo, ne zaradi mlade dame, ne; tam je opazil obraz, ki ga je poznal, moški obraz. Mož ga še ni opazil. Ta obraz — zadnje dni ga je že nekeje videl — točno, bilo je v kartoteki...

Previdno se je asistent dotipal bliže k možu in — tedaj je vedel! Te drobne, bele roke, ženske roke, en sam moški je imel take roke: Eddy, ki so mu rekli Drobna roka. Eddy Wolter, štirikrat kaznovan zaradi žeparstva.

Zdaj sta stala drug poleg drugega, vendar z drugim obrnjenim obrazom. Eddy je kadil. Postaja je sledila postaji. Ljudje so izstopali, novi so se rinili noter. Nič se ni zgodilo. Vendar pa bi se moralo nekaj zgoditi, sicer bi bila tudi ta vožnja zaman. Eddy je imel obe roki zakopani v žepih, cigareta mu je visela v koticu ust. Tedaj se je odločil Lange, da bo sam zaigral žrtev. Prerinil se je malo stran od Eddyja, potegnil svojo listnico iz varnega zavetja svojega suknjica in jo vtaknil v levi žep plašča.

Ko je spet stal poleg Eddyja, je zdočeno strmel skozi okno, vendar pa so bili njegovi čuti in misli osredotočeni na njegovega soseda. Vlak je precej sunkovito ustavil. Lange je začutil rahel sunek in v istem trenutku je vedel, da je Drobna roka zgrabila. Njegova listnica je izginila.

In res, na naslednji postaji je Eddy izstopil. Mladi kriminalistični asistent je sledil lopovu. Toda zdelo se je, da ima Eddy dovolj časa. Mirne duše je romal proti izhodu. Obstal je celo pred avtomatom za cigarete, kjer se je založil z novimi zavitki. Tedaj je položil Lange svojo roko tatu na ramo. »Halo, Eddy, nisem vedel, da ste spet zaposleni?«

Čisto počasi se je Eddy obrnil. »Halo. Se poznava?« Njegov obraz je bil še malo bolj bled, kot prej v vlaku, tedaj pa je njegove ustne koticke preletel rahel smehljaj.

»Eden od kifeljcev, če se ne motim? Ne? — Sicer pa drži, spet sem zunaj in ravno na najboljši poti, da bi začel dostojno življenje.«

»Tako? To imenujete torej dostojno življenje, če že spet pridno vlačite listnice?« je suho menil Lange. »Zdaj pa, prijateljček, lepo izprazniva žepa. Mislim, da se je ribolov izplačal.«

Eddy je postal nemiren. Iskal je izhod, a je moral takoj spoznati, da sedi v pasti. Potem je skomignil z ramami in privlekel na dan točno tri denarnice in štiri listnice.

Lange se je nasmehnil. »Že lepo, Eddy. Ampak, saj to še ni vse? Torej, daj, daj, ven z ostalimi!«

Eddy je začel besno vrteti oči. Z drobnimi prsti si je potegnil po obleki. »To ima človek od tega, če je pošten! To je vse, gospod komisar, prav vse!«

»Ne igray poštenega državljana,« je nepotrpežljivo rekel Lange. Z vajenimi prsti je pretipal lopova, a pete, svoje listnice, ni našel, in to ga je zmedlo, vzelo mu je veselje do uspeha. V njegovi obrabljeni listnici, ki jo je uporabil za vabo, ni bil le denar, ampak tudi osebna izkaznica in vozišče dovoljenje.

»Strašno si me razočaral, Eddy,« je rekel Lange pozneje, ko je odpeljal tatu. »Zdaj se bom lahko spet tedne in tedne prerival po železnici, da bom našel tvoj konkurenco.«

Izreki

- Bedaki ne vidijo sveta drugače kakor skozi svoja razpoloženja.
- Nekateri ljudje so podobni popevkam, ki jih ljudje prepevajo samo nekaj časa.
- Človek, ki mu nihče ne ugaja, je precej bolj nesrečen kakor tisti ki ne ugaja nikomur.
- Lahko se potolažimo ob nesrečah svojih prijateljev, ako nam dajejo priložnost da jim pokažemo sočutje in nežnost.

njihove družine, zapeljal nedolžno dekle in jo pahnil v pogubo.

Naša proslava se je nadaljevala, toda brez moje zaročenke... Sedaj vsak mesec plačujem Evi alimente in moj dober glas je šel po vodi. To je posledica malih uslug...

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.45 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Za gospodinjstvo — 13.00 Pestro mešano — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 16.55 Kulturne vesti — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.00 Odmev časa.

Sobota, 11. 4.: 8.00 Otroški zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrt — 8.15 Dela Lea Janacka — 11.40 Od plošče do plošče — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 „Osajski menih“, pripovedka — 15.50 Za filateliste — 16.00 Iz vseh dolin zveni... — 17.00 Veseli konec tedna z glasbo — 18.00 Gledališka in filmska kritika — 19.00 Šport — 20.15 Glasba 20. stoletja.

Nedelja, 12. 4.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Popevke — 9.40 Mozartov koncert — 11.00 Dunajski zajtrk z glasbo — 12.45 Gledališko ogledalo — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba ob pelih — 18.05 Veselo pelje, veselo igranje — 19.45 Zabavna oddaja — 20.10 „Kaj je prišlo lukaj v hišo“, komedija.

Ponedeljek, 13. 4.: 8.00 Domovinski spisi — 8.15 Glasba mojstrov — 14.55 Posebej za vas — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Ljudska glasba — 17.00 Popoldanski koncert — 18.25 Za vas? Za vse! — 20.15 In kaj mislite vi? Vsakodnevni problemi — 21.15 Veselo pelje, veselo igranje.

Torek, 14. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.55 Posebej za vas — 15.30 Ljudske pesmi — 16.00 Operni koncert — 17.00 Koncert pri kavi — 18.00 Mesec dni deželne politike — 19.00 XY ve vse — 20.15 Slušna igra — 21.15 Pesem za lahko noč.

Sreda, 15. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Francoska komorna glasba — 14.55 Posebej za vas — 15.30 Ljudske pesmi — 16.00 Glasba za mladino — 16.55 Kulturne vesti — 17.00 Glasba, ki se nam dopade — 18.00 Ljudske pesmi — 18.15 Pomoč vsakdo potrebuje — 20.15 „Ljubezenski napoj“, opera.

Četrtek, 16. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.55 Posebej za vas — 15.15 Ura pesmi — 16.00 Jazz — 17.00 Popoldanski koncert — 18.05 Ljudske pesmi — 18.35 Mladinska oddaja — 20.15 Ljudski običaji na Koroškem in Štajerskem — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 17. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Majhen jutranji koncert — 14.55 Posebej za vas — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 16.00 Operni koncert — 17.00 Koncert pri kavi — 20.15 Zabavna oddaja — 21.00 Glasba 20. stoletja.

Ponedeljek, 13. 4.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Solska oddaja — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudska glasba — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Solska oddaja — 15.30 Vstop prost — 16.00 Otrška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Popevke — 19.30 „Jenufa“, opera.

Torek, 14. 4.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.05 Solska oddaja — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Ljudska glasba — 13.20 Teden pri združenih narodih — 13.30 Znanstveni orkestri — 15.00 Solska oddaja — 15.30 Zabavna glasba — 16.30 Zivljenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 19.30 Oddaja o letalstvu — 20.30 Operni koncert — 21.30 Lahko govorimo o tem.

Sreda, 15. 4.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Solska oddaja — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Pri godcih — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komunisti — 15.00 Solska oddaja — 15.30 Dobro razpoloženi — 16.00 Koncertna ura — 17.40 Hišni zdravnik — 18.00 Od plošče do plošče — 19.30 Halo, tenagerji! — 20.15 Vseh devet! — 21.40 Popravi, kar drugi zagrešijo.

Četrtek, 16. 4.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Solska oddaja — 11.00 Zabavni zvoki — 13.30 Orkestrski koncert — 14.10 Znanstveni orkestri — 15.00 Solska oddaja — 15.30 Dela avstrijskih komunistov — 16.00 Z glavo — ampak ne skozi zid — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Oddaja za žene — 19.30 Melodije za večer — 22.15 Plesna glasba.

Petek, 17. 4.: 6.05 Mladi glas — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Solska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komunisti — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Solska oddaja — 16.00 Otrška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Popevke — 19.30 „Marija in mornar“, radijska igra — 21.25 Trelje znamenje.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 11. 4.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca, voščila.

Nedelja, 12. 4.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 13. 4.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporreda. Venček slovenskih narodnih Režija Koritnik in Avgust Slanko, Fanije na vasi, Mešani zbor „Gorjancev“ in Zdrženi moški zbori SPZ. 10 minut za športnike — 18.00 Za naše male poslušalce.

Torek, 14. 4.: 14.15 Poročila, objave. Iz ljudstva za ljudstvo.

Sreda, 15. 4.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 11. 4.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca, voščila.

Nedelja, 12. 4.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 13. 4.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporreda. Venček slovenskih narodnih Režija Koritnik in Avgust Slanko, Fanije na vasi, Mešani zbor „Gorjancev“ in Zdrženi moški zbori SPZ. 10 minut za športnike — 18.00 Za naše male poslušalce.

Torek, 14. 4.: 14.15 Poročila, objave. Iz ljudstva za ljudstvo.

Sreda, 15. 4.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.14, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvence 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz

Dnevne oddaje: 4.00 Dobro jutro — 10.55 Vlak dan nova popevka — 11.00 Oddaja za voznike in potnike motornih vozil — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domači napravi za prijetno opoldne — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 16.00 Vlak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbena razglednica — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 11. 4.: 6.10 Napotki za turiste — 8.05 Vedra melodije za konec tedna — 8.55 Radijska šola — 9.25 Saljivke — 10.15 Domače viže — 10.35 Poje zbor Donskih kozakov — 12.25 Sobotni zabavni mozaik — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Voščila — 15.15 Zabavna oddaja — 17.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Recitali znamenitih pevcev — 18.45 Novo v znanosti — 20.00 „Iščemo nove talente“ — 21.00 Sobotni ples.

Nedelja, 12. 4.: 6.30 Napotki za turiste — 7.40 Pogovor s poslušalci — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.38 Mladinske in otroške pesmi — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši! — 10.30 Mladinska malineja — 11.30 nedeljska reportaža — 11.50 Godala v ritmu — 12.00 Poročila — 12.05 Voščila — 13.10 Zabavna glasba — 13.30 Za nate vas — 13.50 Koncert pri vas doma — 14.10

Zemlja bo tudi okoli leta 2000

dajala dovolj prostora in prehrane

Okoli leta 2000 bo dvakrat več ljudi na svetu, kakor nas je danes; 50 let nato pa jih bo že okoli 12 milijard. Umrljivost nazaduje, življenjska doba se daljša, število rojstev v razmerju s prebivalstvom ostaja približno na isti ravni ali vsaj ne nazaduje; lakote in kužnih bolezni, ki so v prejšnjih časih uravnale število prebivalstva na svetu, da se ni preveč dvignilo, je vedno manj. Ali bo zemlja lahko vse te velikanske množice hranila? Ali bo zanje dovolj stanovanj, dovolj prostora po mestih ter v planinah in ob morju, kjer se bodo turisti še bolj gnetli kakor danes!

Med učenjaki prevladuje mnenje, da bo zemlja še vedno lahko hranila tudi tako velike množice ljudi. V 18. stoletju je bilo potrebnih 40 milijonov hektarov zemlje za preživljanje 20 milijonov Francozov, torej za vsakega državljanja kar dva hektara obdelane rodovitne zemlje v zmernem podnebj. Agrotehnika (sodobno obdelovanje zemlje) je medtem tako napredovala, da dva hektara zemlje preživljata že lahko do 20 ljudi. Potrebno bo torej samo bolj obdelovati zemljo in v ta namen uporabljati najsodobnejše pripomočke, stroje, gnojila in izbrana semena, pa bo hrane dovolj za vse.

Pa obleke in obutve bo dovolj? Ni strahu. Industrija dovolj hitro napreduje, izkoriščala bo nove izume in novo pogonsko energijo, predvsem atomsko. Zanj bo tudi dovolj prostora. Strokovnjaki računajo, da bo zavzemala samo nekaj kvadratnih metrov na posameznega prebivalca.

In stanovanja? To ne bo nič lažja zadeva, kakor je danes. Prav v tem pogledu človeku čedalje bolj raste apetit, čim više se dviga način njegovega življenja — življenjski standard. Ljudje hočejo stanovati čedalje bolj udobno; mesta žrejo (za stanovanja) čedalje več rodovitne zemlje, čeprav silimo vedno bolj visoko in gradimo stolpnice in nebotičnike. Površina s stanovanji zasedene zemlje se širi vzporedno z dviganjem življenjske ravni. Vendar si bodoči človek, čeprav bogat, ki bo sicer presit najrazličnejših živil in vitaminov, ne bo mogel graditi vil z obsejnim vrhom in celo gozdičem, kakor so si to lahko privoščili nekdanji plemenitaši — kajti za tak luksuz ne bo dovolj prostora.

Po računih nekega francoskega učenjaka bo za prehrano človeštva potrebno največ zemlje na posameznega prebivalca, toda skupno za prehrano, oblačilo in za nastanitev okoli leta 2100 ne bo potrebnih več kakor 1000 kvadratnih metrov na prebivalca. Tako bo na vsakem hektaru (10.000 m²) lahko živel, se hranilo, oblačilo in stanovalo 10 ljudi, medtem ko so potrebovali v 18. stoletju samo za prehrano enega Francoza 2 hektara zemlje.

Ne za prehrano, ne za oblačilo in obutve, ne za nastanitev bodočega človeka ne bo posebnih težav, pač pa za pridobitev in ureditev dolgih obal, ki bi lahko sprejele

velikanske množice turistov. Direktorjem gostinskih obratov, ki se zdaj pehajo za natakariji ter dobri kuharicami in kuharji, se torej obetajo še hujši časi. Verjetno pa bo tudi ta problem ugodno rešen, ker se bodo ljudje tedaj hranili kar z vitamini in hormoni, kakor se spodobi v atomski dobi.

Dunajska španska jahalna šola gostuje v Ameriki

Skupina 20 konj lipicancev, „članov“ tako imenovane španske jahalne šole na Dunaju, je napravila doslej edinstven izlet: s tremi posebej v ta namen preurejenimi letali so živali prepeljali v Ameriko, kjer bodo v okviru velike turnee predvajali svoje znanje. Svoje „gostovanje“ je skupina konj začela v Philadelphiji, potem ko se je v Travilahu (Maryland) pripravila po zračnem potovanju na svoj nastop. Višek turnee pa bo nedvomno v Washingtonu, kjer bo dunajska jahalna šola nastopala v dneh od 15. do 19. aprila.

Pincgavski sejem v Lienzu

Pincgavska rejska zveza za Koroško in vzhodno Tirolsko bo priredila svoj prvi letošnji pomladanski plemenski sejem v petek, dne 17. aprila 1964, ob 9.30 uri v Lienzu. Na sejem bodo postavili 100 bikov ter 70 krav in telic. Vse živali izvirajo iz tbc-in bangovih bolezni protih obratov.

Kino Kraut v Pliberku

zdaj v Grenzlandheimu

Novi s Osmar-Xeon svetilkami opremljeni moderni kinostroj jamežijo za čudovito predvajanje barv in glasov vseh filmov. Na razpolago je 300 sedežev in velik prostor za parkiranje. Predvajanja: v nedeljah in praznikih ob 18. in 20.15 uri, v delovnih obdobjih ob 20.15 uri zvečer.

Aprila bodo predvajali naslednje filme:

Sobota, 11. 4. 1964: Testament des Dr. Mabuse ***
nedelja, 12. 4. 1964: Wenn die Musik spielt am Wörthersee
četrtek, 16. 4. 1964: Die Irrfahrten des Herkules ***
sobota, 18. 4. 1964: Mein Schatz aus Tirol *
nedelja, 19. 4. 1964: Die Tür mit 7 Schlössern ***
četrtek, 23. 4. 1964: 90 Minuten nach Mitternacht ***
sobota, 25. 4. 1964: Zarak Khan ***
nedelja, 26. 4. 1964: Ohne Krimi geht die Mimi nie ins Bett *
četrtek, 30. 4. 1964: Cowboy **

Vrednotenje: * dostopen za mladino, ** dostopen za mladino od 14. leta, *** dostop za mladino prepovedan.

pesmi in napevov — 20.45 Lahka glasba — 21.00 Literarni večer — 21.40 Orkester Slovenske filharmonije.

Petek, 17. 4.: 6.20 Tečaj hrvaško-srbskega jezika — 8.05 Zabavna glasba vzhodnonemškega radia — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Od uverture do kola — 10.15 Iz opere „Deseti brat“ — 10.35 Novosti na knjižni polici — 12.05 Zabavna glasba — 12.25 Domače pesmi in napevi — 13.30 Lepe melodije — 14.05 Radijska šola — 14.05 Madžarske, poljske in sovjetske popevke — 15.15 Napotki za turiste — 15.45 Jezikovni pogovori — 16.00 Vlak dan za vas — 17.05 Iz življenja in dela Antonina Dvoraka — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Pesmi borbe in dela — 18.30 Pripoveduje nam... — 20.00 Poljska zabavna glasba — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.00 Orkester in zbor Don Costa — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

TELEVIZIJA

Sobota, 11. 4.: 15.00 Za otroke — 18.30 Poročila — 18.33 Kaj vidimo novega? — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Kratki film — 20.10 Perpetuum musicale — 21.15 Stari hotel: „Dediščina“ — 21.55 Kriminalni film.

Nedelja, 12. 4.: 17.00 Za otroke — 17.30 Svet mladine — 18.00 Vilma in King — 18.25 Za družino — 19.00 Sedem dni časovnih dogajanj — 19.20 Zanimalo vas bo — 20.00 Poročila — 20.15 Sedanska gos, zabavna igra — 21.00 Poročila.

Ponedeljek, 13. 4.: 18.30 Poročila — 18.33 Francoščina — 19.00 Šport — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Oknar — 20.00 Kratki film — 20.10 Bazar, o igranju in igralcih — 21.10 Športna amizja — 22.10 Čas v sliki.

Torek, 14. 4.: 18.30 Poročila — 18.33 Angleščina — 19.00 Tip revija, Moja žena Suzana — 19.30 Čas v sliki — 20.10 Enaindvajset — 21.00 Horicanti — 21.40 Čas v sliki.

Sreda, 15. 4.: 11.00 Bazar — 17.00 Za otroke: Pavliha — 17.45 Moderna ročna dela — 19.00 Slika iz Avstrije — 19.25 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Kratki film — 20.10 Vaš nastop prosimo — 21.00 „Križarka Polemkin“, film iz leta 1926 — 22.00 Čas v sliki.

Četrtek, 16. 4.: 12.00 Indijske kulture — 19.00 Šport — 19.30 Čas v sliki — 20.15 „Pravični“ — 21.45 Šah smrti.

Petek, 17. 4.: 11.25 Vaš nastop prosimo — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.15 „Rdeči petelin“, tragikomedija — 21.45 Zlati zvok.

RADIO PROGRAM

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 23.00, 00.00.

Dnevne oddaje: 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.50 Pestro mešano — 7.10 Pestro mešano — 7.20 Jutranja glasba — 11.45 Kmečka oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Pestro mešano — 14.50 Objave — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Reporter na poti — 18.00 Dobro razpoloženi — 18.55 Za otroke — 19.10 Pestro mešano — 19.20 Kaj slišite danes zvečer — 21.55 Šport — 22.10 Pogled v svet — 23.10 Pogled v svet.

Sobota, 11. 4.: 8.20 Veseli konec tedna z glasbo — 9.00 Prosimo, prav prijazno — 9.45 Ti in žival — 10.00 Solska oddaja — 11.00 Ljudstvo in domovina — 13.20 Odmev iz Avstrije — 13.55 Agrarna politika — 14.00 Koncert — 14.40 Tehnični razgled — 15.50 V šoli in doma — 16.30 Za delovno ženo — 16.40 Jazz iz Kanade — 17.10 Iz parlamenta — 17.40 Mednarodna radijska univerza — 18.00 Vsaka stvar ima dve strani — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 20.15 Avstrijska Hit-parada — 21.45 Šport.

Nedelja, 12. 4.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega? — 9.00 Operni koncert — 10.15 Zabavna glasba — 11.00 Koncert dunajskih filharmonikov — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Dunaj, mesto mojih sanj — 15.00 Mesto in pokrajina v tehnični dobi — 15.15 Nogalet — 16.15 Popoldanska glasba — 18.00 Zabavna glasba — 18.25 Nazaj v šolsko klop — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 20.00 Nedeljski koncert iz Münchena.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik; uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska: Založništvo in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Ta teden vam priporočamo:

Pravljice in pripovedke za majhne in velike otroke

Andersen: SNEŽNA KRALJICA in druge pravljice, 304 str. il. ppl.	29 šil.
ALTAJSKE PRAVLJICE, 112 str. ilustr. ppl.	18 šil.
MAKEDONSKE PRIPOVEDKE, 176 str. ppl.	26 šil.
KAMEN RESNICE, slovenske izvirne pravljice, 136 str. ilustr. kart.	20 šil.
KITAJSKE IN KOREJSKE PRAVLJICE, 192 str. ilustr. ppl.	30 šil.
Bogomir Magajna: V DEŽELI PRAVLJIC IN SANJ, 200 str. il. ppl.	29 šil.
BOLGARSKE PRAVLJICE, 146 str. ilustr. ppl.	24 šil.
FRANCOSKE PRAVLJICE, 292 str. ilustr. ppl.	30 šil.
CIGANSKE PRAVLJICE, 260 str. ilustr. ppl.	36 šil.
AFRIŠKE PRIPOVEDKE, 120 str. slikovne priloge, pl.	23 šil.
A. S. Puškin: PRAVLJICE, 144 str. ilustr. kart.	30 šil.
ŠVEDSKE PRAVLJICE, 160 str. ilustr. ppl.	32 šil.
PRIPOVEDKE SULTANOVE PAPIGE, 224 str. ppl.	67 šil.
NORVEŠKE PRIPOVEDKE, dve knjigi skupno 532 str. ilustr. ppl.	72 šil.
PRAVLJICE ZA VELIKE IN MALE, 88 str. ilustr. ppl.	18 šil.
PANČATANTRA, indijske basni, pravljice in pripovedke, 220 str. ilustr. ppl.	41 šil.
UKRAJINSKE PRAVLJICE, 152 str. ilustr. ppl.	15 šil.
GORA BISEROV, pravljice narodov Sovjetske zveze, 294 str. ppl.	89 šil.